

ΤΕΙ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

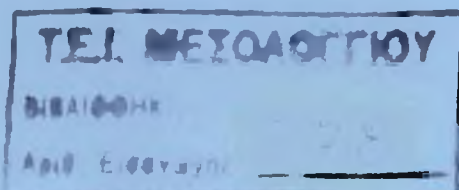
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙ 11008
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ : Νο. ΚΟΥΣΟΥΔΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΣ

ΣΠΥΡΟΥ ΧΡΥΣΟΥΔΑ
ΤΣΟΥΠΑ ΜΥΡΣΙΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Α

ΤΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

- 1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 1.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 1.5 ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 1.6 ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
  - 1.6.1 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΙ ΕΝΝΙΑΙΑ ΤΙΜΗ
  - 1.6.2 ΕΙΔΙΚΗ ΤΙΜΗ
  - 1.6.3. ΤΙΜΗ FIXING
  - 1.6.4. ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΤΙΜΗ
  - 1.6.5. ΙΣΟΤΙΜΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

- 2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 2.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
  - 2.2.1 ΑΓΟΡΕΣ ΞΕΝΩΝ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ
- 2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 2.4 ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
  - 2.4.1 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ
  - 2.4.2 ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ
- 2.5 ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 2.6 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 2.7 Η ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 2.8 ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

- 3.1 ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 3.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ
  - 3.2.1 ΤΥΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ
  - 3.2.2 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ
  - 3.2.3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ
- 3.3 ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ
  - Α) ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ
  - Β) ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ
  - Γ) EUROCHEQUES
  - Δ) MONEY ORDERS
  - Ε) ΤΡΙΓΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ

3.4 ΑΓΟΡΑ - ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

3.4.1 ΓΕΝΙΚΑ

Α) ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Β) ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ

3.4.2 ΑΞΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

3.4.3 ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

4.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

4.2.1 ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ - ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

4.2.2 ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ - ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

4.3 ΜΟΡΦΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

4.4 ΝΟΜΙΜΗ ΚΑΤΟΧΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ - ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

5.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

5.3 ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

5.3.1 ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

5.3.2 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

5.3.3 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

5.3.4 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Ή ΒΑΣΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

5.3.5 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

5.3.6 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΗ ΖΗΤΗΣΗ

6.1 ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.2 ΘΕΩΡΙΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ

6.3 ΕΛΛΕΙΜΑΤΙΚΟ - ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΚΑΙ Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.4 ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.4.1 ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΤΟΠΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.4.2 ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΤΟΠΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.5 ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ - ΑΝΑΤΙΜΗΣΗ

6.6 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ - ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.7 ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.8 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.9 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

6.10 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ - ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΜΕΡΟΣ Β

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

- 7.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ
- 7.2 ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ
- 7.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ
- 7.4 Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ
- 7.5 ΤΡΟΠΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΕΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
- 7.6 ΤΕΣΤ ΥΓΕΙΑΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
- 7.7 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ
- 7.8 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

- 8.1 ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
- 8.2 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
- 8.3 ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
- 8.4 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
- 8.5 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ
- 8.6 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ Ο.Ν.Ε.
- 8.7 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
- 8.8 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
- 8.9 ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ Ο.Ν.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ

- 9.1 ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 9.2 ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΕΚΧΩΡΗΤΕΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
- 9.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- 9.4 ΤΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ
- 9.5 Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εργασία αυτή θα αναφερθούμε για την πολιτική του συναλλάγματος, την σχέση του με την οικονομία και γενικότερα με την Ο.Ν.Ε. για την προώθηση και την διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών με άλλες χώρες .

Επίσης , θα αναλύσουμε τη συνεργασία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την δημιουργία του ενιαίου νομίσματος (ευρώ).

Λόγω της ανεπαρκούς γνώσης μας για το συνάλλαγμα και τη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος, συλλέξαμε πληροφορίες από διάφορα βιβλία και εγχειρίδια τραπεζών και θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Κα Χρυσάνθη Μπαλωμένου Διευθύντρια Marketing του κεντρικού καταστήματος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος καθώς επίσης και την Κα Ναταλία Γκούφα Υπεύθυνη Τεκμηριώσεων στα Γραφεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εργασία αυτή θα αναλύσουμε τις έννοιες του συναλλάγματος, των αγορών του και τις οικονομικές και λοιπές δυνάμεις που επιδρούν στην διαμόρφωση της αξίας του συναλλάγματος .

Ως συνάλλαγμα νοείται γενικώς η οικονομική πράξη της ανταλλαγής του εθνικού νομίσματος σε ξένο νόμισμα ή συνάλλαγμα.

Συνιστά συνεπώς συναλλακτικό μέσο που χρησιμοποιείται στο διεθνές εμπόριο. Η τιμή συναλλάγματος είναι οι μονάδες του εθνικού νομίσματος οι οποίες χρειάζονται για την αγορά μίας μονάδας ξένου νομίσματος . Στις διεθνείς αγορές οι τιμές των διαφόρων συναλλαγμάτων διαμορφώνονται από την προσφορά και ζήτησή τους αλλά πάντοτε εντός ορίων γιατί δέχονται και την επίδραση της ισοτιμίας και ξένων νομισμάτων.

Η διαπραγμάτευση του συναλλάγματος, γίνεται στην αγορά των συναλλαγμάτων δηλαδή στο χρηματιστήριο και τους τραπεζικούς οργανισμούς. Το συνάλλαγμα στη χώρα μας έχει υπαχθεί στην αρμοδιότητα των τραπεζών που το διαχειρίζονται (αγοράζουν-πωλούν) συμμορφούμενοι με ορισμένους κανόνες των ελληνικών νομισματικών αρχών στα πλαίσια και των οδηγιών και κανονισμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Στην διεθνή οικονομία χρησιμοποιούνται πολλά μέσα πληρωμής κυρίως όμως επιταγές, συναλλαγματικές , εντολές, πιστωτικές επιστολές και άλλα όταν εκδίδονται πληρώνονται και γενικώς αντιπροσωπεύουν τα διεθνή αυτά μέσα πληρωμής αξίες σε συνάλλαγμα.

Το διεθνές συναλλακτικό καθεστώς το οποίο ίσχυε με βάση τις συμφωνίες της Bretton Woods, ένα νόμισμα μπορούσε να μετατραπεί σε άλλο νόμισμα, βάσει σταθερής ισοτιμίας τούτο προς το δολάριο, των ΗΠΑ το οποίο μέχρι το 1971 συνδεόταν σταθερά με το χρυσό. Με την άρση όμως της μετατρεψιμότητας του δολαρίου σε χρυσό (1971) η σταθερή ισοτιμία των νομισμάτων εγκαταλείφθη και έδωσε τη θέση της στο σύστημα της Κυμαινόμενης Ισοτιμίας με το οποίο η τιμή του ξένου συναλλάγματος καθορίζεται βάσει του νόμου της προσφοράς και ζήτησης. Πολλοί παράγοντες συντελούν στην ελεύθερη διακύμανση των συναλλαγμάτων κατά το σύστημα της κυμαινόμενης ισοτιμίας: το ισοζύγιο πληρωμών, το εθνικό εισόδημα και η οικονομική κατάσταση γενικά μιας χώρας.

Στις περισσότερες χώρες ισχύουν περιορισμοί και έλεγχοι στο συνάλλαγμα, διότι η ελεύθερη μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό επιδρά δυσμενώς στο ισοζύγιο πληρωμής. Η μετατροπή του εθνικού νομίσματος σε ξένο συνάλλαγμα περιορίζεται στις ανάγκες που υπάρχουν σε μια χώρα για να εξασφαλίσει τις αναγκαίες πληρωμές σε ξένες χώρες από την εισαγωγή οικονομικών αγαθών.

Η οικονομική και νομισματική ένωση αποτελεί φιλοδοξία της ευρωπαϊκής ένωσης από το τέλος της δεκαετίας του 1960, γιατί συνεπάγεται τόσο την νομισματική όσο και την ταχεία πρόοδο προς την ολοκλήρωση της Ευρώπης.

Η απόφαση σχετικά με τη θέσπιση του ενιαίου νομίσματος αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της συνθήκης για την ευρωπαϊκή ένωση, που υπογράφηκε στο Μάαστριχ από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών τον Φεβρουάριο του 1992.

Το Ecu υπάρχει ήδη και είναι το αρτικόλεξο της "Ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας". Στόχος είναι το ecu να μπορεί να χρησιμοποιείται τις εναλλακτική λύση σε σχέση με τα εθνικά νομίσματα πριν από την εισαγωγή του "ευρώ". Οι αρχηγοί

κρατών και κυβερνήσεων αποφάσισαν να ονομάσουν " ευρώ " το ενιαίο νόμισμα και συμφώνησαν ένα οριστικό σενάριο σχετικά με την καθιέρωσή του.

Το ευρώ θα αντικαταστήσει το ecu με ισοτιμία 1 προς 1 και το ecu θα πάψει να υφίσταται. Όλες οι υφιστάμενες συμβάσεις που θα έχουν συναφθεί σε ecu θα μετατραπούν σε ευρώ.

Έτσι, η πρώτη φάση εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου του 1999 για τις χώρες που θα ικανοποιούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις οι οποίες προσδιορίζονται στην συνθήκη του Μάαστριχτ.

ΜΕΡΟΣ Α

ΤΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Γύρω από την απόδοση της έννοιας του συναλλάγματος έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς διάφοροι ορισμοί, όπως:

Συνάλλαγμα είναι κάθε μέσο, με το οποίο γίνεται μεταφορά κεφαλαίων από χώρα σε χώρα.

Συνάλλαγμα ονομάζεται κάθε αξία, που εκφράζεται σε ξένες νομισματικές μονάδες. Συνάλλαγμα συνεπώς αποτελούν τα ξένα νομίσματα όπως λίρες Αγγλίας, γαλλικά φράγκα κ.ο.κ.

Συνάλλαγμα ονομάζεται κάθε συναλλακτικό μέσο που εκφράζεται σε ξένο νόμισμα, αλλά και όλες οι απαιτήσεις μιας χώρας από άλλη ή οι υποχρεώσεις της προς άλλη, εκφρασμένες σε ξένο νόμισμα π.χ. από εξαγωγές-εισαγωγές-δανεισμός-τουρισμός κ.λ.π. Είναι η τιμή της συναλλαγής ή η ίδια η συναλλαγή.

1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Νόμιμο συνάλλαγμα θεωρείται το συνάλλαγμα που βεβαιωμένα προέρχεται από το εξωτερικό στο όνομα του δικαιούχου που το προσκομίζει με τη μορφή:

- εντολών
- επιταγών
- ξένων τραπεζογραμματίων που δηλώθηκαν από τον κομιστή κατά την είσοδο του στη χώρα.

Ακόμη νόμιμο θεωρείται το συνάλλαγμα που προέρχεται από:

- επιταγές εξ οπισθογραφίσεως, με την προϋπόθεση ότι συγκεκριμένες επιταγές δηλώθηκαν υπέρ του τελευταίου οπισθογράφου κατά την είσοδό του στη χώρα και επομένως βεβαιωμένα προέρχονται από το εξωτερικό .

- αναλήψεις από λογαριασμούς συναλλάγματος, εφόσον οι λογαριασμοί αυτοί τροφοδοτήθηκαν με νόμιμο συνάλλαγμα, δηλαδή επιταγές εξωτερικού και δηλωμένα ξένα τραπεζογραμμάτια.

1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Στην τραπεζική πρακτική ακολουθούνται οι εξής διακρίσεις:

1) Από πλευράς χρόνου πληρωμής:

α) Συνάλλαγμα όψεως: Είναι το συνάλλαγμα που είναι διαπραγματεύσιμο "επί τη εμφανίσει" όπως είναι λ.χ. η επιταγή, το χαρτονόμισμα, η εντολή.

β) **Συνάλλαγμα επί προθεσμία:** Είναι το συνάλλαγμα που πληρώνεται σε τακτό προκαθορισμένο χρόνο, όπως είναι λ.χ. οι προθεσμιακές καταθέσεις σε συνάλλαγμα κ.λ.π.

2) Από πλευράς φερεγγυότητας:

α) **Συνάλλαγμα τραπεζικό:** Είναι το συνάλλαγμα που αντιπροσωπεύει κάποιος πιστωτικός τίτλος, τον οποίο εξέδωσε μια τράπεζα και είναι πληρωτέος σε άλλη τράπεζα π.χ. εντολή εξωτερικού, τραπεζική επιταγή ,κ.τ.λ. Το συνάλλαγμα αυτό παρουσιάζει, όπως είναι φυσικό, μεγαλύτερη ασφάλεια ως προς το καλό της συναλλαγής.

β) **Συνάλλαγμα ιδιωτικό:** Είναι το συνάλλαγμα που αντιπροσωπεύει κάποιος πιστωτικός τίτλος, τον οποίο εξέδωσε ιδιώτης σε βάρος λογαριασμού καταθέσεων του σε μια τράπεζα π.χ. ιδιωτική επιταγή.

1.4 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

1) **Ελεύθερο συνάλλαγμα:** Με τον όρο αυτό εννοούμε όλα τα μέσα πληρωμής τα οποία γίνονται διεθνώς αποδεκτά για την εξόφληση υποχρεώσεων μεταξύ των διαφόρων χωρών.

2) **Συνάλλαγμα κλήρινγκ:** Αντίθετα με το ελεύθερο συνάλλαγμα, το κλήρινγκ βασίζεται σε συμβάσεις ανταλλαγής προϊόντων, οι οποίες ρυθμίζουν τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων χωρών συμψηφιστικά.

Οι λογαριασμοί οι οποίοι αφορούν συνάλλαγμα κλήρινγκ τηρούνται κατά χώρα στην κεντρική τράπεζα, και όλες οι συναλλαγές των χρεοπιστώσεων γίνονται μέσω των λογαριασμών αυτών. Σήμερα οι συμβάσεις κλήρινγκ τείνουν να εκλείψουν.

1.5 ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Το συνάλλαγμα καταρχήν διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, που είναι:

-Τα ξένα τραπεζογραμμάτια

-Το αυτούσιο συνάλλαγμα

Με τον όρο αυτούσιο συνάλλαγμα, σε αντιδιαστολή προς τα ξένα τραπεζογραμμάτια εννοούμε το λογιστικό χρήμα, εκείνο δηλαδή που εκφράζεται με τις επιταγές εξωτερικού, εντολές, αξίες εξωτερικού και τα υπόλοιπα των καταθέσεων σε συνάλλαγμα. Αντίθετα τα τραπεζογραμμάτια δεν είναι αυτούσιο χρήμα αλλά μια υπόσχεση εκ μέρους του εκδότη καταβολής του αναγραφόμενου σε αυτά ποσού σε μεταλλικό νόμισμα.

1.6 ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Ορισμός- Γενικές έννοιες

Συναλλακτική τιμή ή τιμή συναλλάγματος είναι το ποσό των εγχώριων νομισματικών μονάδων που απαιτείται για την απόκτηση μιας μονάδας ξένου νομίσματος. Η τιμή συναλλάγματος πρέπει θεωρητικά να αντικατοπτρίζει την αγοραστική αξία του νομίσματος στο εσωτερικό και το εξωτερικό.

Κατά την διάρκεια των συναλλαγών στις τράπεζες χρησιμοποιούνται, κατά περίπτωση διάφορες τιμές συναλλάγματος, όπως είναι η τρέχουσα ή ενιαία τιμή, η ειδική τιμή, η τιμή fixing, η σταθερή τιμή και η σύμβατική τιμή.

1.6.1. Τρέχουσα ή ενιαία τιμή

Είναι η τιμή που ορίζεται καθημερινά από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και χρηματαγοράς και αφορά πράξεις αγοραπωλησίας συναλλάγματος. Η παραπάνω Διεύθυνση εκδίδει καθημερινά δελτίο τιμών συναλλάγματος και ξένων τραπεζογραμματίων, που αναγράφονται οι τιμές αγοράς και πώλησης των ξένων νομισμάτων που είναι διαπραγματεύσιμα στη χώρα μας.

1.6.2. Ειδική τιμή

Είναι η τιμή που αφορά πράξεις αγοραπωλησίας αυτούσιου συναλλάγματος. Η ειδική τιμή καθορίζεται μετά από επικοινωνία με την Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και διαμορφώνεται σύμφωνα με:

- το είδος της συναλλαγής
- την χρονική στιγμή της συναλλαγής
- τον πελάτη
- τη συναλλακτική θέση της τράπεζας κατά τη συναλλαγή
- τη διαθεσιμότητα του συναλλάγματος

1.6.3. Τιμή fixing

Είναι η τιμή που διαμορφώνεται καθημερινά στη συνεδρίαση fixing της τράπεζας της Ελλάδος. Εφαρμόζεται για πράξεις αγοραπωλησίας αυτούσιου συναλλάγματος και αφορά συναλλαγές σε νομίσματα του κύριου δελτίου τιμών.

Οι προϋποθέσεις για την αναγγελία μιας πράξης συναλλάγματος στο fixing είναι :

- Ποσό πάνω από 25.000 USD ή το ισοτίμο σε άλλα νομίσματα .
  - Πιστωμένο συνάλλαγμα .
  - Εξουσιοδοτική επιστολή του πελάτη για την αναγγελία του ποσού στο fixing .
  - Κατάθεση σε λογαριασμό με τοκοφόρο ημερομηνία 2 εργάσιμες ημέρες.
- Ας σημειωθεί εδώ ότι εκτός από τις προαναφερθείσες τιμές υπάρχουν
- α) τα ειδικά δελτία τιμών .
  - β) οι ειδικές τιμές για ειδικούς πελάτες.

Τα ειδικά δελτία τιμών αφορούν κυρίως τα καταστήματα που βρίσκονται σε τουριστικές περιοχές με έντονο τραπεζικό ανταγωνισμό και εκδίδονται ύστερα από αίτημα τους προς τη Διεύθυνση Διαθεσίμων και χρηματαγοράς μέσω των Περιφερειακών τους Διοικήσεων.

Αυτά λειτουργούν παράλληλα με το κύριο δελτίο τιμών και αφορούν συγκεκριμένη μόνο πελατεία (τουριστικά γραφεία, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις κ.λ.π), που λόγω εύρους εργασιών απολαμβάνουν σχετικά καλύτερες τιμές μέχρι το ύψος των δραχμών 2.500.000 ανά τεμάχιο (ως προς τα ξένα τραπεζογραμμάτια και το αυτούσιο συνάλλαγμα).

Ειδικοί πελάτες είναι οι πελάτες για τους οποίους το Deiling Room έχει αποφασίσει , λόγω κύκλου εργασιών και ιδιαίτερα μεγάλης κίνησης συναλλάγματος, ξεχωριστή ευνοϊκή μεταχείριση ανεξάρτητα από τη συναλλαγή (αγορά - πώληση) και το ύψος της σε δραχμές .

1.6.4 Συμβατική Τιμή

Είναι μία ενιαία τιμή για όλα τα νομίσματα ίση με τη μονάδα , με την οποία γίνεται μια λογιστική μετατροπή ενός ξένου νομίσματος σε δραχμές . Κατά την μετατροπή αυτή , δε λαμβάνονται υπόψη τα δεκαδικά του ξένου νομίσματος.

1.6.5 Ισοτιμία

Είναι η αντιστοιχία μεταξύ δύο ξένων νομισμάτων η οποία διαμορφώνεται στις διεθνείς χρηματαγορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Αγορά συναλλάγματος, από τραπεζικής απόψεως, θεωρείται η μετατροπή ξένου νομίσματος σε εγχώριο (δραχμές), με βάση κάποιο δελτίο τιμών. Επίσης σαν αγορά συναλλάγματος θεωρείται ο μηχανισμός που απαιτείται για τις μετατροπές νομισμάτων και τις κινήσεις κεφαλαίων από χώρα σε χώρα.

Σε οποιαδήποτε αγορά διαπιστώνεται η ύπαρξη ορισμένων φορέων που είναι απαραίτητοι για την λειτουργία της. Τέτοιοι φορείς, όπως έχουν αναφερθεί, είναι οι αγοραστές, οι πωλητές, οι μεσάζοντες κ.λ.π. Αντίστοιχοι φορείς υπάρχουν και στην αγορά συναλλάγματος, οι οποίοι αναπτύσσουν δραστηριότητες που σχετίζονται με την προσφορά και τη ζήτηση συναλλάγματος.

Τέτοιες δραστηριότητες είναι:

- Εισαγωγές - Εξαγωγές
- Τουρισμός
- Μεταναστευτικά εμβάσματα
- Μεταφορές
- Κερδοσκοπία

2.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Η αγορά συναλλάγματος διακρίνεται σε:

- α) Αγορά ξένων τραπεζογραμματίων
- β) Αγορά αυτούσιου συναλλάγματος

2.2.1. Αγορά ξένων τραπεζογραμματίων

Τα ξένα τραπεζογραμμάτια αγοράζονται από τα καταστήματα των εμπορικών τραπεζών με τις εξής προϋποθέσεις:

α) Τυπικές:

Το νόμισμα να αναγράφεται στο Δελτίο Τιμών Συναλλάγματος, (κύριο και ειδικό).

β) Ουσιαστικές:

- να είναι γνήσια
- να είναι σε καλή κατάσταση
- να είναι σε νόμιμη κυκλοφορία

Γενικά, από τα τραπεζογραμμάτια του ειδικού δελτίου τιμών αγοράζονται μόνο νέες εκδόσεις. Τα νομίσματα που εμφανίζονται στο δελτίο τιμών σημειωμένα με αστεράκι (*) ανήκουν στο ειδικό ξένων τραπεζογραμματίων και επιτρέπονται συναλλαγές τους (αγορά και πώληση), κατά πελάτη μέχρι το ισότιμο των USD 1.000

εκτός από τα ακόλουθα:

- Δηνάριο Ιορδανίας: πώληση μέχρι 25.
- Φόριντ Ουγγαρίας: αγορά και πώληση μέχρι 500, σε τεμάχιο των 500 και κάτω.
- Κορώνα Ισλανδίας: πώληση μέχρι 14.000.
- Λίρα Αιγύπτου: αγορά και πώληση μέχρι 20, σε τεμάχια των 5 και πάνω.
- Κορώνα Τσεχοσλοβακίας: αγορά και πώληση μέχρι 100.
- Λίρα Μάλτας: πώληση μέχρι 50.
- Λίρα Συρίας: πώληση μέχρι 100.
- Λίρα Τουρκίας: αγορά μέχρι 300.000.
- Ράντ Νότιου Αφρικής: αγορά και πώληση μέχρι 200.
- Φράγκο Κεντρικής και Δυτικής Αφρικής: αποδεκτά τραπεζογραμμάτια Chad μόνο σε τεμάχια των 500 και 1.000.

Λεπτομέρειες σχετικά με τη διαπραγμάτευση των ξένων τραπεζογραμμάτων αναφέρονται στο σχετικό εγχειρίδιο ανάγνωσης ξένων τραπεζογραμμάτων της Υποδιεύθυνσης Εκπαίδευσης Προσωπικού.

Σε κάθε περίπτωση, ο teller πριν από την αγορά ξένων τραπεζογραμμάτων για δραχμοποίηση ή για κατάθεση πρέπει να εξετάζει προσεκτικά τα προσκομιζόμενα χαρτονομίσματα, που θα πρέπει να πληρούν τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις και

1) Σε περίπτωση που παραλαμβάνει Ξένα Τραπεζογραμμάτια σε κλάσεις USD 500 ή ισοτιμίες κλάσεις σε άλλα νομίσματα, θα πρέπει να υποδεικνύει στον πελάτη-κομιστή να υπογράψει δήλωση γνησιότητας καλής κατάστασης σε δύο αντίγραφα. Το πρωτότυπο της δήλωσης επισυνάπτεται στο ταμιακό παραστατικό, ενώ το αντίγραφο αποστέλλεται στην Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τα ξένα τραπεζογραμμάτια.

2) Στην περίπτωση κατά την οποία θα διαπιστωθεί πλαστότητα θα πρέπει να εφαρμόζει τα εγκυκλίως, διατεταγμένα περί διαδικασίας παρακράτησης πλαστών και παραποιημένων τραπεζογραμμάτων.

Τα αγοραζόμενα ξένα τραπεζογραμμάτια εκχωρούνται καθημερινά στα Συγκέντρωσης Ξένων Τραπεζογραμμάτων εκτός από τις περιπτώσεις που τα καταστήματα εγκυκλίως προβλέπεται να τηρούν και απόθεμα.

Για το σκοπό αυτό τα καταστήματα έχουν χωριστεί σε 6 κατηγορίες έτσι ώστε αφενός μεν να μην υπάρχουν απώλειες από την εκπρόθεσμη διακίνηση των ξένων τραπεζογραμμάτων από και προς τα Κ.Σ.Ξ.Τ. αφετέρου δε, λόγω των συγκεκριμένων αναγκών τους σε Ξ.Τ. τα καταστήματα να εξυπηρετούνται από το εγκυκλίως εγκεκριμένο απόθεμα τους και σε περίπτωση ανάγκης, απευθυνόμενα στα Κ.Σ.Ξ.Τ. να μπορούν αμέσως να εφοδιάζονται με τα απαιτούμενα Ξ.Τ.

2.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Σχηματικά οι παράγοντες της αγοράς συναλλάγματος είναι:

- α) Κεντρικές Τράπεζες
- β) Εμπορικές Τράπεζες
- γ) Μεσίτες
- δ) Επιχειρήσεις - Ιδιώτες

Οι κεντρικές τράπεζες συμμετέχουν στην αγορά συναλλάγματος προκειμένου να επιφέρουν την επιθυμητή ισοτιμία μεταξύ του εθνικού και των ξένων νομισμάτων, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, προστατεύοντας έτσι το εθνικό νόμισμα και εξασφαλίζοντας, παράλληλα, τα αναγκαία συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας.

Οι εμπορικές τράπεζες συμμετέχουν στην αγορά προκειμένου να:

- να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των πελατών τους (αγοραπωλησία συναλλάγματος).

- διατηρήσουν τα αποθέματα τους σε ξένα νομίσματα μέσα σε επιθυμητά επίπεδα.

- κερδοσκοπήσουν με τις πράξεις επί του συναλλάγματος εκτελώντας τις παραπάνω δραστηριότητες.

Οι μεσίτες- χρηματιστές επεμβαίνουν στην αγορά συναλλάγματος προκειμένου να εξυπηρετήσουν την πελατεία τους και να μεγιστοποιήσουν τις αποδόσεις των κεφαλαίων τους.

Οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες συμμετέχουν, επίσης, στην αγορά συναλλάγματος προκειμένου να:

- εκτελέσουν εργασίες εισαγωγών και εξαγωγών.

- καλύψουν τις ανάγκες τους.

- κερδοσκοπήσουν επί των διακυμάνσεων των τιμών του συναλλάγματος.

Όπως είναι κατανοητό, για την πραγματοποίηση μιας συναλλαγής στην αγορά συναλλάγματος δεν είναι απαραίτητη η συμμετοχή όλων των παραγόντων που ήδη περιγράψαμε.

2.4 ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

2.4.1 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Είναι η ισοτιμία ενός νομίσματος προς ένα άλλο ή η τιμή του νομίσματος αυτού εκφρασμένη σε άλλο νόμισμα . Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι, κατά κανόνα, διαπραγματεύσιμες και καθορίζονται σύμφωνα με τους νόμους προσφοράς και ζήτησης . Οι αγορές συναλλάγματος είναι οι μεγαλύτερες αγορές παγκοσμίως. Χαρακτηρίζονται από συνθήκες απόλυτου ανταγωνισμού. Ιδιώτες, επιχειρήσεις και επενδυτές συναλλάσσονται σε νομίσματα για διάφορες λόγους όπως:

- εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών.

- διαχείριση συναλλακτικού κινδύνου, ο οποίος προκύπτει όταν έχουν υποχρεώσεις ή απαιτήσεις σε ξένο νόμισμα.

- κερδοσκοπία ως προς τη μελλοντική τιμή του νομίσματος .

Οι συναλλαγές αυτές γίνονται είτε στην αγορά "SPOT" είτε στην προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος "FORWARD MARKET". Οι συναλλαγές στην αγορά spot διευθετούνται μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες, δηλαδή η παράδοση του νομίσματος προς αγορά ή πώληση γίνεται εντός 2 ημερών (clearing ή εκκαθάριση).

2.4.2. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Εν τούτοις, πολλοί έχουν την ανάγκη να κάνουν συναλλαγές για να καλύψουν μελλοντικές τους ανάγκες (π.χ. εισαγωγές). Η προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος τους δίνει την δυνατότητα να διαπραγματευτούν σήμερα τη μελλοντική τιμή συναλλάγματος. Αυτές οι μελλοντικές τιμές ονομάζονται "προθεσμιακές τιμές συναλλάγματος ή forward prices".

Η αγορά συναλλάγματος είναι ανοιχτή σχεδόν επί 24ωρης βάσης και είναι η πιο μεγάλη αγορά με καθημερινές συναλλαγές 2-3 τρις US\$ ημερησίως. Κάθε ισοτιμία περιλαμβάνει δύο τιμές, την τιμή αγοράς (bid) και την τιμή πώλησης (offered-selling price).

Αν η ισοτιμία του ξένου νομίσματος σε σχέση με το εγχώριο νόμισμα είναι υψηλότερη στην προθεσμιακή αγορά από ότι στην αγορά spot, τότε το ξένο νόμισμα λέμε ότι βρίσκεται σε premium (το εγχώριο νόμισμα βρίσκεται στην ισοτιμία του στην προθεσμιακή αγορά βρίσκεται σε discount).

Οι ισοτιμίες στην προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος είναι δηλαδή είτε σε premium είτε σε discount. Εφόσον λοιπόν οι ισοτιμίες αγοράς/πώλησης θα υπάρχουν και στην προθεσμιακή αγορά. Ο τρόπος που δίνονται οι προθεσμιακές τιμές συναλλάγματος δεν είναι οι ισοτιμίες του ενός μηνός ή των τριών μηνών αλλά το μέγεθος του premium ή του discount στην προθεσμιακή αγορά που προστίθεται ή αφαιρείται στις αντίστοιχες spot τιμές συναλλάγματος. Το spread δηλαδή η διαφορά τιμής αγοράς/πώλησης στην προθεσμιακή αγορά πρέπει να είναι υψηλότερη απ'ότι στην spot αγορά.

Η προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος είναι στενά συνδεδεμένη με την αγορά ευρωνομισμάτων. Συνήθως η αγορά ευρωνομισμάτων καλείται και αγορά ευρωδολλαρίων επειδή το δολλάριο είναι το νόμισμα που συγκεντρώνει τις περισσότερες συναλλαγές. Η ευρωαγορά είναι μία διατραπεζική αγορά χωρίς που χρησιμεύει για βραχυπρόθεσμο δανεισμό και επένδυση. Οι τράπεζες δίνουν τιμές σε νομίσματα και επιτόκια για διαστήματα από μία εβδομάδα έως 360 ημέρες. Τα κυριότερα επιτόκια προσανατολισμού είναι τα LIBOR-LIBID.

2.5 ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Η Β.Α.Σ. είναι η επίσημη βεβαίωση της τράπεζας ότι δραχμοποιήθηκε σε αυτήν νόμιμο συνάλλαγμα από τον κατανομαζόμενο δικαιούχο του συναλλάγματος.

Νόμιμο συνάλλαγμα θεωρείται αυτό βεβαιωμένα που προέρχεται από το εξωτερικό και είναι προϊόν:

- εντολών εξωτερικού
  - επιταγών εξωτερικού κάθε μορφής όπως: τραπεζικών, ιδιωτικών, eurocheques
  - ανάληψης από λογαριασμών καταθέσεων σε συνάλλαγμα (υπό την προϋπόθεση ότι ο λογαριασμός αυτός θα προέρχεται από νόμισμα συνάλλαγμα).
  - πίστωσης μας από το εξωτερικό (π.χ. αξίες προς είσπραξη).
  - ξένων τραπεζογραμματίων που δηλώθηκαν στην αρμόδια αρχή (Υ.Π.Ε.Ν) κατά την είσοδο στη χώρα, όπως παραπάνω.
- αναλήψεων δραχμών από πιστωτικές κάρτες εξωτερικού.

Η Β.Α.Σ. εκδίδεται υποχρεωτικά από την τράπεζα που δραχμοποιεί το συνάλλαγμα κατά τη στιγμή της συναλλαγής, στο όνομα του δικαιούχου-πωλητή. Ο ίδιος έχει τη δυνατότητα να χαρακτηρίσει το συνάλλαγμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου. Η Β.Α.Σ. είναι μοναδική, δεν επανανεκδίδεται ακόμη και σε περίπτωση που έχει χαθεί (με εξαίρεση τους εξαγωγείς όπου, σε περίπτωση απώλειας της, προβλέπεται ειδική διαδικασία) και αποτελεί ευεργέτημα για τους δικαιούχους δεδομένου ότι κάτω από προϋποθέσεις αποτελεί και δικαιολογητικό απαλλαγής από το φόρο μεταβίβασης περιουσίας.

2.6 ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Η αγορά συναλλάγματος στην Ελλάδα δεν είναι απελευθερωμένη στο βαθμό που είναι σε άλλες, ανεπτυγμένες οικονομίες. Συνοψίζοντας οι κυριότερες αδυναμίες της είναι οι ακόλουθες:

- Hedging επιτρέπεται σε τιμές που δίνονται από την κεντρική τράπεζα και όχι σε ελεύθερα διαπραγματεύσιμες τιμές. Οι προθεσμακές αυτές τιμές δεν βασίζονται στα ελεύθερα ενδοτραπεζικά επιτόκια της διεθνούς και εγχωρίας αγοράς χρήματος.

- Netting (συμψηφισμός υποχρεώσεων και απαιτήσεων σε ξένο συνάλλαγμα), δεν επιτρέπεται στις επιτρέπεται στις επιχειρήσεις.

- Ο μηχανισμός μεταφοράς χρηματικών ποσών από τη μία τράπεζα στην άλλη δεν είναι ευέλικτος με αποτέλεσμα το κόστος της μεταφοράς να είναι υπολογίσιμο φαλκιδεύοντας έτσι το όφελος που μπορεί να παρέχει η διαφορά των τιμών που δίνονται.

- Οι μετατρέψιμοι λογαριασμοί δεν επιτρέπεται να είναι χρεωστικοί με αποτέλεσμα την καθυστέρηση στις εκτελέσεις των εντολών.

- Με τις συχνές παρεμβάσεις της κεντρικής τράπεζας επικρατεί αβεβαιότητα ως προς το τελικό fixing με συνέπεια οι τράπεζες να αυξάνουν το spread μεταξύ τους.

- Γενικά η αγορά είναι μερικά απελευθερωμένη και υπάρχουν αυστηροί συναλλαγματικοί περιορισμοί. Αν υπήρχε π.χ. ελεύθερο overnight position (ελεύθερος καθορισμός θέσης κατά την διάρκεια της νύχτας) μία εμπορική τράπεζα που προβλέπει υποτίμηση της δραχμής θα μπορούσε να υπεραγοράσει δολάρια την προηγούμενη και να τα πουλήσει στους πελάτες της σε καλύτερη την επόμενη, από εκείνη που μπορεί με την σημερινή δομή της αγοράς.

2.7. Η ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Έστω ότι οι Γερμανοί κεφαλαιούχοι επιθυμούν να χορηγήσουν δάνεια σε Γαλλικές επιχειρήσεις. Οι Γάλλοι που επιθυμούν να δανεισθούν χρειάζονται φράγκα και για το λόγο αυτό οι Γερμανοί δανειστές θα πρέπει να προμηθευτούν φράγκα. Άμεση συνέπεια αυτού του δανεισμού θα είναι η άνοδος της τιμής των φράγκων, και με την προϋπόθεση ότι η αγορά συναλλάγματος λειτουργεί ελεύθερα. Η κίνηση χρηματικών κεφαλαίων από τη Χ χώρα στη Ψ χώρα θα υπερτιμήσει το νόμισμα της Χ χώρας.

Τα μακροπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια είναι κεφάλαια που χορηγούνται για επενδύσεις μακροχρόνιων αποδόσεων που συντελούν στην αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας της οικονομίας. Συνήθως άτομα των πλουσίων χωρών ενδιαφέρονται να επενδύσουν χρηματικά κεφάλαια σε υποανάπτυχτες χώρες στις οποίες οι αποταμιεύσεις δεν επαρκούν για χρηματοδότηση μεγάλων επενδύσεων.

Δεν είναι το χρήμα αυτό καθεαυτό που κατασκευάζει έργα ή παράγει αγαθά μόνο τα μέσα παραγωγής κάνουν αυτό. Ο διεθνείς δανεισμός επηρεάζει την ζήτηση και προσφορά συναλλάγματος. Η μεταβίβαση κεφαλαίων από τη μια χώρα στην άλλη τείνει να υπερτιμήσει το νόμισμα της δανειζόμενης χώρας και να υποτιμήσει το νόμισμα της δανείστριας χώρας.

2.8 ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Με την ελεύθερα μεταβαλλόμενη τιμή συναλλάγματος η κερδοσκοπία στο συνάλλαγμα οδηγεί την αγορά στην αποκατάσταση της τιμής ισορροπίας ή την απομακρύνει ακόμα περισσότερο από την τιμή ισορροπίας.

Ας δούμε με πιο τρόπο οι πράξεις των κερδοσκόπων στην αγορά συναλλάγματος μπορούν να συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ισορροπίας. Εάν η τιμή συναλλάγματος είναι μικρότερη από την τιμή ισορροπίας (1 \$ = 270 δρχ. αντί 1

$\$ = 290$ δρχ) τότε οι κερδοσκόποι θα αγοράσουν το συνάλλαγμα (δολλάρια) στην τιμή αυτή ($1 \$ = 270$ δρχ) οι κερδοσκόποι με την προοπτική ότι θα το πουλήσουν όταν αυξηθεί η τιμή του (δηλ. γίνει $1 \$ = 290$ δρχ) . Με τον τρόπο αυτό αυξάνοντας τη ζήτηση συναλλάγματος (δολλαρίου) οδηγούν και στην αύξηση της τιμής του εώς ότου καθιερωθεί η αγοραία τιμή ισορροπίας του συναλλάγματος . Εάν η τιμή του συναλλάγματος είναι μεγαλύτερη (δηλ. $1 \$ = 290$) από την τιμή ισορροπίας ($1 \$ = 270$ δρχ) οι κερδοσκόποι θα πουλήσουν συνάλλαγμα για να προλάβουν μια πτώση στην τιμή του. Με την πράξη τους αυτή οι κερδοσκόποι θα αυξήσουν την προσφορά του νομίσματος που η τιμή του συναλλάγματος του είναι υψηλή και θα μειωθεί η τιμή του (δηλ. θα γίνει $1 \$ = 270$ δρχ.) . Οι κερδοσκόποι συνεπώς εάν η συναλλαγματική τιμή ενός νομίσματος είναι υψηλότερη ή χαμηλότερη από την τιμή ισορροπίας , με τις πράξεις τους οδηγούν στη γρηγορότερη «εκαθάριση» της αγοράς , δηλ. στην τιμή ισορροπίας του συναλλάγματος .

Ας δούμε τώρα με πιο τρόπο οι πράξεις των κερδοσκόπων αυξάνουν την ανισορροπία στην αγορά συναλλάγματος . Εάν η τιμή συναλλάγματος είναι μεγαλύτερη από την τιμή ισορροπίας της αγοράς (δηλ. $1 \$ = 290$ δρχ. αντί $1 \$ = 270$ δρχ.) οι κερδοσκόποι πιθανόν να μη πουλήσουν συνάλλαγμα (δολλάρια) αναμένοντας και άλλη αύξηση της τιμής του. Εάν στην τιμή αυτή οι κερδοσκόποι όχι μόνο πουλήσουν αλλά συνεχίσουν να αγοράζουν συνάλλαγμα , τότε η τιμή του συναλλάγματος θα αυξηθεί ακόμα περισσότερο ($1 \$ = 280$ δρχ.).

Με τον τρόπο αυτό οι κερδοσκόποι οδηγούν σε απότομες και έντονες μεταβολές στην τιμή του συναλλάγματος , κάτι που έχει αρνητικό αντίκτυπο στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

3.1 ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Πριν προχωρήσουμε στην λεπτομερή ανάπτυξη των θεμάτων που σχετίζονται με τις επιταγές συναλλάγματος θα είναι χρήσιμο να αναφερθούμε στο τραπεζικό απόρρητο και ειδικότερα στο πως αυτό θα επηρεάσει τις επιταγές συναλλάγματος.

Η πολιτεία στην προσπάθεια της να αυξήσει τις τραπεζικές καταθέσεις, που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη, θέσπισε το τραπεζικό απόρρητο των καταθέσεων και προέβλεψε αυστηρές ποινικές κυρώσεις για τους παραβάτες. Ετσι, προβλέπεται ότι:

Οι κάθε μορφής καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα είναι απόρρητες. Το απόρρητο αυτό δεν ισχύει για την Τράπεζα της Ελλάδος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, των σχετικών με τον έλεγχο του τραπεζικού συστήματος και με την εφαρμογή των νομισματικών, πιστωτικών και συναλλαγματικών κανόνων.

Εκτός της τράπεζας της Ελλάδος, το τραπεζικό απόρρητο των καταθέσεων κάμπτεται και δεν ισχύει στις παρακάτω περιπτώσεις:

Υστερα από απόφαση ελληνικού δικαστηρίου, ειδικά αιτιολογημένη "για την ανίχνευση και κολασμό κακούργημάτων" που διαπράχθηκαν μέσα στη χώρα

- Επί του απλού ή συμπλεκτικού λογαριασμού καταθέσεων για παροχή σχετικών πληροφοριών στον αρμόδιο οικονομικό έφορο, μόνο στην περίπτωση επιβολής φορού κληρονομιών, προικών, δωρεών και κερδών από λαχεία.

- Για παροχή σχετικών πληροφοριών στους κληρονόμους του καταθετή με βάση ληξιαρχική πράξη θανάτου του και σχετικά υπεύθυνη δήλωση.

Σε ότι αφορά τις επιταγές το τραπεζικό απόρρητο κάμπτεται:

- Σε περίπτωση πρόβλεψης επί επιταγής με τη λήψη, όμως, των κατάλληλων μέτρων, ώστε να μην αποκαλυφθεί το υπόλοιπο του καταθέτη στον κομιστή της επιταγής ή σε τρίτους.

- Σε περίπτωση εμφάνισης ακάλυπτης επιταγής, όταν οι τράπεζες την σφραγίζουν και πληροφορούν τον τρίτο κομιστή ότι ο λογαριασμός στον οποίο αναφέρεται η επιταγή δεν έχει επαρκές υπόλοιπο.

Τέλος, αξίζει να τονίσουμε ότι οι εμπορικές τράπεζες διαφυλλάσσουν το απόρρητο των καταθέσεων και δεν το καταστρατηγούν ούτε και στη περίπτωση που υπάρχει γραπτή συναίνεση του δικαιούχου για αυτό.

3.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

3.2.1 ΤΥΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Δεδομένου ότι η επιταγή είναι τίτλος κατ' εξοχήν «τυπικός», απαιτείται μεγάλη προσοχή στη σύνταξη της, ενώ πρέπει να περιλαμβάνει και τα έξι παρακάτω τυπικά στοιχεία :

α) τη λέξη «Επιταγή» (Cheque, Check) .

Η λέξη επιταγή (Cheque) πρέπει οπωσδήποτε να αναγράφεται πάνω στο σώμα της , για να καθιστάται ο τίτλος επιταγή.

β) την απλή και καθαρή εντολή για πληρωμή ορισμένου ποσού.

Το ποσό της επιταγής θα πρέπει να συμφωνεί αριθμητικώς και ολογράφως.

γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του πληρωτή (εκδότη).

Η επωνυμία του εκδότη καθορίζει εάν η επιταγή είναι τραπεζική ή ιδιωτική, στοιχείο βασικό για την παραπέρα διαπραγμάτευση της .

δ) τον τόπο πληρωμής

ε) τον τόπο και τη χρονολογία έκδοσης.

Τόπος και χρονολογία έκδοσης αποτελούν βασικά στοιχεία των επιταγών συναλλάγματος καθώς οι μεν ιδιωτικές επιταγές καταλήγουν , για να πληρωθούν , στον τόπο έκδοσης τους, οι δε τραπεζικές και οι ιδιωτικές αποδεικνύουν την ταυτότητα τους και από τον τόπο έκδοσης τους .

Παράλληλα, συναλλαγματικοί περιορισμοί καθορίζουν αν ο τόπος προέλευσης του συναλλάγματος συνιστά ή όχι νόμιμο συνάλλαγμα.

στ) την υπογραφή του εκδότη.

Οι τραπεζικές επιταγές φέρουν δύο εξουσιοδοτημένες υπογραφές , υποδείγματα των οποίων υπάρχουν σε σχετικά αρχεία των καταστημάτων, από όπου πρέπει να γίνεται ο έλεγχος της ομοιότητας τους.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εκδύτρια τράπεζα δεσμεύεται με μία υπογραφή , καθώς και περιπτώσεις κατά τις οποίες οι υπογραφές μπαίνουν με μηχανικό μέσο.

Είναι ευνόητο ότι έλλειψη κάποιου τυπικού στοιχείου συνεπάγεται , κατά κανόνα , ακυρότητα της επιταγής .

Εδώ θα πρέπει να τονιστεί ότι ακόμη και αν η επιταγή δεν είναι έγκυρη , σύμφωνα με όσα από το νόμο ορίζονται , η επιταγή (είτε ιδιωτική , είτε τραπεζική) αποστέλλεται « προς είσπραξη » .

3.2.2 ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

-Διγράμμιση επιταγής :

Ο θεσμός της δίγραμμης επιταγής δημιουργήθηκε για λόγους ασφάλειας επειδή με αυτό τον τρόπο η επιταγή επιτρέπεται να πληρωθεί μόνο στον κατανομαζόμενο δικαιούχο . Η διγράμμιση διακρίνεται σε γενική και σε ειδική .

- Ρήτρες σχετικές με τη διάρκεια ζωής της επιταγής :

Οι επιταγές ισχύουν , κατά κανόνα , για ένα εξάμηνο από την έκδοσή τους. Διάρκεια μικρότερη ή μεγαλύτερη από το συνηθισμένο διάστημα ζωής μιας επιταγής (εξάμηνο) αναγράφεται στο σώμα της .

Τούτο σημαίνει ότι η επιταγή που εμφανίζεται εκτός του χρονικού ορίου του εξαμήνου ή αυτού που τυχόν αναγράφεται στο σώμα της είναι επισφαλής και πρέπει να αποστέλλεται μόνο « προς είσπραξη » .

-Προθεσμίες εμφάνισης επιταγής για πληρωμή .

Οι επιταγές συναλλάγματος όπως και οι επιταγές δραχμών , είναι πληρωτέες « επί τη εμφανίσει » (εφόσον τηρούνται όπως οι προϋποθέσεις ως προς τα τυπικά στοιχεία) και σφραγίζονται εντός των παρακάτω προθεσμιών :

- Ίδια χώρα ----> 8 ημέρες

- Άλλη χώρα στην ίδια ήπειρο ή εντός Μεσογείου-----> 20 ημέρες

- Άλλη ήπειρος ----> 70 ημέρες .

Οι προαναφερθείσες προθεσμίες αρχίζουν να μετράνε την επόμενη από την ημερομηνία έκδοσης της επιταγής .

3.2.3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Μία βασική διάκριση των επιταγών , που έχει σχέση με την φερεγγυότητα του συναλλάγματος είναι σε :

1. Τραπεζικές επιταγές.

2. Ιδιωτικές επιταγές .

Τραπεζικές επιταγές συναλλάγματος :

Τραπεζικές επιταγές είναι αυτές που εκδίδονται από την τράπεζα (εκδότηρα τράπεζα) και σύρονται επί τραπεζής .

Επί μέρους διακρίσεων των τραπεζικών επιταγών :

α) Επιταγές έκδοσης καταστημάτων Ε.Τ.Ε που σύρονται επί τραπεζών εξωτερικού .

β) Επιταγές έκδοσης τραπεζών εσωτερικού που σύρονται επί τραπεζών εξωτερικού .

γ) Επιταγές έκδοσης τραπεζών εσωτερικού στο τοπικό ξένο νόμισμα επί καταστημάτων τους .

δ) Επιταγές έκδοσης τραπεζών εξωτερικού σε νόμισμα διαφορετικό από το τοπικό Ξ.Ν επί της καλύπτριας τους τραπεζής .

ε) Επιταγές εκδόσεως τραπεζών εξωτερικού σε Ξ.Ν άλλων τραπεζών εσωτερικού (επιταγές τόκου) .

στ) Επιταγές έκδοσης τραπεζών εξωτερικού σε ξένο νόμισμα επί Ε.Τ.Ε ή επιταγές « εφ' ημών » (που σύρονται σε εμάς) .

ζ) Επιταγές σε GRD έκδοσης τραπεζών εξωτερικού που σύρονται επί του λογαριασμού τους τον οποίο τηρούν σε δραχμές στο κεντρικό τους κατάστημα . η)

Επιταγές του Γ.Λ 039 , δηλαδή έκδοσης τραπεζών εξωτερικού σε συνάλλαγμα που σύρονται επί λογαριασμών συναλλάγματος , τους οποίους τηρούν στο κεντρικό μας κατάστημα .

Ιδιωτικές επιταγές συναλλάγματος :

Ιδιωτικές επιταγές είναι αυτές που εκδίδονται από ιδιώτη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) και σύρονται σε βάρος του λογαριασμού του .

Επί μέρους διακρίσεις των ιδιωτικών επιταγών :

α) Ιδιωτικές επιταγές σε βάρος λογαριασμών τους που τηρούνται σε καταστήματα της Ε.Τ.Ε

β) Ιδιωτικές επιταγές σε βάρος λογαριασμών που τηρούνται σε άλλες τράπεζες εντός Ελλάδος (πηγή τόπου) .

γ) Ιδιωτικές επιταγές σε βάρος λογαριασμών που τηρούνται σε τράπεζες του εξωτερικού .

δ) Ιδιωτικές επιταγές σε GRD βάρος λογαριασμών δραχμών που τηρούνται στο κεντρικό μας κατάστημα στο γενικό λογαριασμό 428 « ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΟΨΕΩΣ ΔΡΑΧΜΩΝ ΜΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ » .

3.3 ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ**A. ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ**

Είναι οι επιταγές έκδοσης των οποίων είναι ασφαλιστικός φορέας του εξωτερικού επί λογαριασμού του σε τράπεζα του εξωτερικού. Στις επιταγές αυτές αναγράφεται η χρονική ισχύς, που κατά κανόνα είναι μεγαλύτερη από το εξάμηνο. Όπως είναι προφανές τέτοιου είδους επιταγές δεν είναι επισφαλείς ως προς τη πληρωμή στο δικαιούχο (δεδομένου ότι ο πληρωτής είναι ο ασφαλιστικός φορέας), σε κάθε περίπτωση, όμως οι επιταγές πρέπει να αντιμετωπίζονται με τις γνωστές επιφυλάξεις όπως (έλεγχος STOP PAYMENT, πληρωμή σε γνωστό κομιστή σε συνάρτηση με το ύψος του ποσού κ.τ.λ.)

B. ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Είναι επιταγές που εκδίδονται από τράπεζες ή άλλους πιστωτικούς οργανισμούς του εξωτερικού σε διάφορα νομίσματα και σε πρωτυπωμένες κλάσεις, υποκαθιστώντας επαρκώς τα ξένα τραπεζογραμμάτια. Οι ταξιδιωτικές επιταγές διασφαλίζουν τον εκδότη τους, ο οποίος σε περίπτωση απώλειας τους μπορεί να τις αντικαταστήσει. Η πληρωμή των ταξιδιωτικών επιταγών είναι εγγυημένη, εφόσον έχουν τηρηθεί οι προϋποθέσεις που έχουν τεθεί (απόλυτη ομοιότητα των δύο υπογραφών του εκδότη-κομιστή, δεδομένου ότι η πρώτη υπογραφή έχει τεθεί τη στιγμή που προμηθεύτηκε και η δεύτερη υπογραφή τίθεται κατά τη στιγμή της δραχμοποίησης τους μπροστά στον teller, έλεγχος stop payment, εγγυρότητα κ.λ.π.) δεν υπάρχει δε χρονικός περιορισμός ως προς την πληρωμή τους παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία έχει τεθεί ημερομηνία T.C. όπως και κάθε άλλη επιταγή έχει μεταβιβαστεί (οπότε ισχύει το εξάμηνο).

Γ. EUROCHEQUES

Είναι ιδιωτικές επιταγές συναλλάγματος, που σύρονται επί λογαριασμών που τηρούνται σε τράπεζες του εξωτερικού. Η ειδοποίησή τους από τις λοιπές ιδιωτικές επιταγές συνίστανται στο γεγονός ότι είναι εγγυημένα μέχρι του ποσού των 45.000 δρχ. υπό την προϋπόθεση ότι συνοδεύονται από κάρτα εγγύησης, της οποίας η ισχύς δεν έχει λήξει. Τα Eurocheques που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της εν λόγω εγγύησης αντιμετωπίζονται κανονικά, όπως όλες οι λοιπές ιδιωτικές επιταγές. Οι επιταγές αυτές, εφόσον είναι εγγυημένες, δεν αποστέλλονται στο Κ.Σ.Τ αλλά αυθημερόν στο κεντρικό κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας.

Δ. MONEY ORDERS

Μπορούν να χαρακτηριστούν 'οιονεί' επιταγές, δεδομένου ότι μοιάζουν με αυτές ως προς τον τύπο.

Τα money orders αν και δεν αναφέρουν όλα τα τυπικά στοιχεία των επιταγών, εντάσσονται στην κατηγορία των ιδιωτικών επιταγών από πλευράς διαπραγμάτευσης, διότι οι τράπεζες επί των οποίων σύρονται δε δεσμεύονται για την πληρωμή τους, και επομένως, σύμφωνα με τους περιορισμούς των ιδιωτικών επιταγών, αποστέλλονται 'προς είσπραξη'. Διακρίνονται σε:

- PERSONAL MONEY ORDERS
- INTERNATIONAL MONEY ORDERS
- POSTAL MONEY ORDERS (Money Orders που εκδίδονται από τα

ταχυδρομεία) .

Ε. ΤΡΙΓΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Είναι επιταγές συναλλάγματος που εκδίδονται σε διαφορετικό νόμισμα από εκείνο της χώρας στην οποία βρίσκεται η τράπεζα επί της οποίας σύρονται .

Τριγωνικές επιταγές θεωρούνται και όλες οι επιταγές που είναι εκφρασμένες σε ECU (με εξαίρεση αυτές που σύρονται επί των τραπεζών που εδρεύουν στο Βέλγιο) .

Επίσης , τριγωνικές είναι όλες οι επιταγές που εκδίδονται σε BEF και σύρονται επί τραπεζών στο Λουξεμβούργο .

ΠΡΟΣΟΧΗ: Επιταγές που εκδίδονται σε CHF επί των τραπεζών Λιχτενστάιν δε θεωρούνται τριγωνικές .

Οι τριγωνικές επιταγές παραλαμβάνονται μόνο ‘ προς είσπραξη’ και προώθονται υποχρεωτικά μέσω της Δ.Ε.Λ. στην Chase Bank A.G.- Frankyrt , η Τράπεζα αυτή έναντι συγκεκριμένου τιμολογίου εξόδων μας πιστώνει ανάλογα με το νόμισμα εντός συγκεκριμένων ορίων , σε επιλεγμένους ανταποκριτές - καλύπτριες τράπεζες .

3.4. ΑΓΟΡΑ - ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

3.4.1. ΓΕΝΙΚΑ

Οι επιταγές συναλλάγματος αγοράζονται , αφού τηρηθούν τα εγκυκλίως προβλεπόμενα και μετά από έγκριση του αρμόδιου στελέχους του καταστήματος (όπου απαιτείται) :

- α) έναντι δραχμών
- β) για να κατατεθούν σε λογαριασμό συναλλάγματος

Α) Τραπεζικές Επιταγές

Οι τραπεζικές επιταγές είναι κατ’ αρχήν ασφαλείς σε ότι αφορά το καλό τέλος της συναλλαγής (οριστική πίστωση συναλλάγματος) .

Τούτο σημαίνει ότι εάν ληφθούν οι απαραίτητες διασφαλίσεις (έλεγχος τυπικών στοιχείων επιταγών έλεγχος stop payment , που αυτό είναι εφικτό έλεγχος εξουσιοδοτημένων υπογραφών), η επιταγή μπορεί να πληρωθεί άμεσα στον κομιστή .

Έτσι όλες οι αγοραζόμενες τραπεζικές επιταγές που σύρονται επί ξένων τραπεζών του εσωτερικού ή του εξωτερικού (επιταγές τόπου), αφού δραχμοποιηθούν αποστέλλονται μαζικά από το δίκτυο στο Κέντρο Συγκέντρωσης Επιταγών (Κ.Σ.Ε.) . Στο Κ.Σ.Ε. οι επιταγές μικροφωτογραφούνται και αποστέλλονται συνολικά σε προεπιλεγμένους ανταποκριτές του εξωτερικού ή στο γραφείο συμψηφισμού συναλλάγματος , προκειμένου να καταλήξουν στις τράπεζες επί των οποίων σύρονται , και μετά την είσπραξη τους, να πιστωθεί η τράπεζα μας με το αντίστοιχο συνάλλαγμα .

Ειδικά οι επιταγές εφ’ ημών , με το ποσό σε συνάλλαγμα των οποίων ήδη έχουμε πιστώσει , καταλήγουν στην αρμόδια υπηρεσία της Δ.Ε.Λ. . Διαφορετική διαδικασία ακολουθείται , και επομένως εξαίρεση από την παραπάνω αποστολή έχουν οι επιταγές :

- Έκδοσης καταστημάτων Ε.Τ.Ε . Στην περίπτωση των επιταγών αυτών τα καταστήματα πληρωμής αφού επιβεβαιώσουν τηλεφωνικά την έκδοσή τους , στη συνέχεια , χρεώνοντας τον ανταποκριτή που πιστώθηκε με το ισόποσο τους ,

πληρώνουν αμέσως τον κομιστή .

- Σε δραχμές από λογαριασμούς μη κατοίκων. Τα καταστήματα μπορούν αμέσως να τις πληρώσουν , χρεώνοντας τον λογαριασμό των δραχμών που ξένες τράπεζες τηρούν κοντά μας.

- Του Γ.Λ 039. Τα καταστήματα επίσης τις πληρώνουν αμέσως με χρέωση των λογαριασμών συναλλάγματος που ξένες τράπεζες τηρούν στο κεντρικό μας κατάστημα .

Όλες οι παραπάνω επιταγές , όπως είναι εύλογο , δεν αποστέλλονται στο Κ.Σ.Ε. αλλά παραμένουν στα παραστατικά ταμείου του καταστήματος που τις αγόρασε.

Β) Ιδιωτικές Επιταγές :

Κατ' αρχήν , οι ιδιωτικές επιταγές , εξ' ορισμού , δε διαθέτουν το στοιχείο της φερεγγυότητας των τραπεζικών επιταγών .

Έτσι οι ιδιωτικές επιταγές που κατά την κρίση του στελέχους και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες ευχέρειες και τους περιορισμούς της αγοράζονται έναντι δραχμών αποστέλλονται κατά τον ίδιο τρόπο με τις τραπεζικές επιταγές στο Κ.Σ.Ε.

Από εκεί οι ιδιωτικές επιταγές καταλήγουν στις τράπεζες όπου τηρούνται οι λογαριασμοί των ιδιωτών (στο εξωτερικό αν πρόκειται για τράπεζες εξωτερικού και στο γραφείο συμψηφισμού συναλλάγματος αν πρόκειται για επιταγές τόπου) .

Εξαίρεση από την παραπάνω διαδικασία αποτελούν οι επιταγές που σύρονται επί λογαριασμών συναλλάγματος ή δραχμών μη κατοίκων οι οποίοι τηρούνται στα καταστήματα της Ε.Τ.Ε.

3.4.2. ΑΞΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗ

Οι επιταγές που για τον οποιοδήποτε λόγο κρίνεται ότι δεν είναι δυνατό να πληρωθούν αμέσως στέλνονται « προς είσπραξη » .

Τέτοιες επιταγές είναι π.χ.

- οι ιδιωτικές
- με ελλειπόντα οι λανθασμένα στοιχεία
- με παλαιά ημερομηνία
- επί τραπεζών ελεγχόμενης φερεγγυότητας ή επί τραπεζών που εδρεύουν σε χώρες αυξημένου κινδύνου
- μετοχές
- ομόλογα
- δελτία δώρων
- ασφάλιστρα
- λαχεία κ.λ.π.

Η αξία παραλαμβάνεται « προς είσπραξη » . Στο έντυπο αυτό που αποτελεί αίτηση που χαρτοσημαίνεται και υπογράφεται από τον πελάτη , προστίθεται και η ρήτρα « Αποδέχομαι ότι η τράπεζα δε φέρει καμία ευθύνη για την τυχόν εκπρόθεσμη εμφάνιση της επιταγής στην πληρώτρια τράπεζα και τις εντεύθεν συνέπειες » μέχρι τον αυτοσχεδιασμό του εντύπου . Προσοχή πρέπει να δοθεί στην επιλογή της τράπεζας προς την οποία αποστέλλεται κάθε αξία .

Υποχρεωτικά απευθυνόμαστε σε ανταποκρίτσια τράπεζα που περιλαμβάνεται στον πίνακα ανταποκριτών εξωτερικού , τον Π.Α.Ε. , στην οποία δίνουμε οδηγίες :

α) Αν μεν η ίδια είναι καλύπτρια , να πιστώσει απευθείας τον λογαριασμό μας σε αυτήν .

β) Αν δεν είναι καλύπτρια , της υποδεικνύουμε συγκεκριμένη καλύπτρια μας μέσω της οποίας θα μας πιστώσει .

Η τράπεζα μας έχει κάνει ειδικές συμβάσεις με συγκεκριμένους ανταποκριτές

προς τους οποίους πρέπει να αποστέλλονται οι παρακάτω κατηγορίες επιταγών :

Στη BANKER TRUST COMPANY NEW YORK , U.S.A στέλνονται :

α) επιταγές επί τραπεζών ΗΠΑ εκτός της θυγατρικής μας ATLANTIC BANK OF NEW YORK και των καταστημάτων της Βοστώνης και Σικάγου .

β) επιταγές επί τραπεζών περιοχών που εξαρτώνται από τις ΗΠΑ

γ) επιταγές επί τραπεζών Καναδά

δ) TRAVELLERS CHEQUES

ε) επιταγές σε USD που εκδίδονται από την Ύπατη Αρμοσσία του Αυστραλιανού Δημοσίου.

3.4.3. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΠΙΤΑΓΩΝ

Σε κάθε περίπτωση που κάποια επιταγή επιστρέφεται απλήρωτη από το εξωτερικό αυτή καταλήγει πάλι στο κατάστημα που την αγόρασε ή την απέστειλε «προς είσπραξη» .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

4.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Πώληση συναλλάγματος ονομάζουμε την εργασία κατά την οποία η τράπεζα χορηγεί συνάλλαγμα έναντι δραχμών .

Τον τελευταίο καιρό γίνεται πολύ λόγος για την πλήρη απελευθέρωση στην πώληση του συναλλάγματος στην χώρα μας στα πλαίσια της σύγκλισης των οικονομιών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Ωστόσο ακόμα η πώληση του συναλλάγματος ως δραστηριότητα τραπεζική και εμπορική είναι ιδιαίτερα σημαντική για την οικονομία μιας χώρας . Για τον λόγο αυτό, η Τράπεζα της Ελλάδος ασκώντας νομισματική πολιτική καθορίζει με λεπτομέρεια τις περιπτώσεις και τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες οι εμπορικές τράπεζες μπορούν να χορηγούν συνάλλαγμα στην πελατεία τους . Οι περιπτώσεις πώλησης συναλλάγματος ομαδοποιούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος σε δύο μεγάλες κατηγορίες :

- Κίνηση Κεφαλαίων
- Τρέχουσες Διεθνείς Συναλλαγές .

4.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

4.2.1. ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ - ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Κίνηση κεφαλαίων θεωρείται η μεταφορά συναλλάγματος στο εξωτερικό που πραγματοποιείται μεταξύ κατοίκων και μη κατοίκων Ελλάδος .

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι συναλλαγές κίνησης κεφαλαίων πραγματοποιούνται για λογαριασμούς του ίδιου του αιτούντος . Στις περιπτώσεις αυτές κάτοικος θεωρείται εκείνος που ζητά και αποστέλλει ως εντολέας το συνάλλαγμα και μη κάτοικος η παραλήπτρια τράπεζα του εξωτερικού .

Οι σημαντικότερες περιπτώσεις κίνησης κεφαλαίων για τις οποίες χορηγείται συνάλλαγμα από τις εμπορικές τράπεζες είναι :

- Άνοιγμα και τροφοδοσία νέου ή προυπάρχοντος λογαριασμού καταθέσεων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού .
- Αγορά ακινήτων στο εξωτερικό .
- Συμετοχή σε νέες ή υπάρχουσες επιχειρήσεις του εξωτερικού .
- Δημιουργία ή επέκταση επιχειρήσεων στο εξωτερικό .
- Πληρωμή ή εξυπηρέτηση δανείων που έχουν συναφθεί στο εξωτερικό .
- Αγορά χρηματιστηριακών ή άλλων τίτλων του εξωτερικού .
- Μεταφορά ποσών λόγω δωρεών, χορηγιών, κληρονομιών ή κάλυψη φόρων πληρωτέων στο εξωτερικό .
- Πληρωμή ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων .
- Μεταφορά ασφαλιστικής αποζημίωσης στο εξωτερικό .

4.2.2 ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ - ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Είναι οι συναλλαγές που γίνονται στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου και προβλέπονται όπως και οι συναλλαγές της κίνησης κεφαλαίων από την Τράπεζα της Ελλάδος .

Η απελευθέρωση του συναλλάγματος , στην οποία έχουμε ήδη αναφερθεί , αφορά πλέον τις διεθνείς συναλλαγές σε περιορισμένο , όμως βαθμό, διότι συνεχίζουν να απαιτούνται κατά περίπτωση δικαιολογητικά για τη χορήγηση του συναλλάγματος .

Περιπτώσεις που αφορούν τρέχουσες διεθνείς συναλλαγές είναι:

- α) εισαγωγές - εξαγωγές
- β) άδηλες συναλλαγές στις οποίες ανήκουν:
  - ταξιδιωτικό συνάλλαγμα
  - νοσηλευτικό συνάλλαγμα
  - σπουδαστικό συνάλλαγμα
  - περιπτώσεις που σχετίζονται με την κάλυψη των αναγκών
  - άλλες ειδικές περιπτώσεις

4.3 ΜΟΡΦΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Οι εμπορικές τράπεζες επιτρέπεται να χορηγούν:

- α) Ταξιδιωτικό συνάλλαγμα
- β) Υπηρεσιακό συνάλλαγμα
- γ) Σπουδαστικό συνάλλαγμα
- δ) Συνάλλαγμα για κάλυψη αναγκών εταιρειών διεθνών μεταφορών
- ε) Συνάλλαγμα για ειδικές περιπτώσεις που σχετίζονται με εργασίες εισαγωγών - εξαγωγών
- στ) Για περιπτώσεις κίνησης κεφαλαίων στο εξωτερικό

Ειδικά για το τουριστικό συνάλλαγμα έχουμε να επισημάνουμε τα ακόλουθα :
Τουριστικό θεωρείται το συνάλλαγμα που μπορεί κάποιος ταξιδιώτης ελεύθερα αν εξάγει σε κάθε ταξίδι του εντός της Ε.Ο.Κ.

1) Οι κάτοικοι Ελλάδος (κάτοχοι ελληνικής ταυτότητας με συνεχή παραμονή στην Ελλάδα πάνω από ένα έτος) επιτρέπεται να έχουν μαζί τους κατά την έξοδο από την χώρα ως τουριστικό συνάλλαγμα :

- 1.400 ECU (το ισόποσο σε οποιοδήποτε νόμισμα)
- 40.000 δραχμές .

Επιπλέον του τουριστικού συναλλάγματος επιτρέπεται επίσης να εξάγουν :

- Επιταγές ή και Ξένα Τραπεζογραμμάτια χωρίς όριο ποσού που προέρχονται από ανάληψη από λογαριασμό τους σε συνάλλαγμα (με εξαίρεση τους λογαριασμούς αδήλων τραπεζογραμμάτων)

- Ξένα τραπεζογραμμάτια και επιταγές εξ οπισθογραφήσεως που έχουν εισαχθεί νόμιμα και δηλώθηκαν κατά την είσοδο στη χώρα με την προϋπόθεση ότι το δηλωτικό να είναι σε ισχύ.

- Ποσό συναλλάγματος χωρίς όριο για :

- α) πληρωμή λογαριασμών ξενοδοχείων - εστιατορίων
- β) έξοδα αναψυχής
- γ) ενοίκιο

δ) εισητήρια μεταφορικών μέσων

ε) έξοδα ενοικιάσεως αυτοκινήτων .

Το παραπάνω συνάλλαγμα χορηγείται με την μορφή :

Εμβάσματος ή τραπεζικής επιταγής σε διαταγή των δικαιούχων πριν από την αναχώρησή τους για το εξωτερικό ή μετά την επιστροφή τους με την προσκόμιση εξοφλητικών αποδείξεων - οριστικών τιμολογίων.

- Ποσό μέχρι 250 USD κατά έτος για τα αυτοκίνητα Ι.Χ. με ελληνικό αριθμό κυκλοφορίας

- Επιταγές στο όνομα τρίτων (επιταγές νοσηλευτικού συναλλάγματος , σπουδαστικού κ.λ.π.)

- Συνάλλαγμα προερχόμενο από πιστωτικές κάρτες (με τα κατά καιρούς διαμορφώμενα όρια)

- Οι ταξιδιώτες της παραπάνω κατηγορίας νομιμοποιούνται να εξάγουν το συνάλλαγμα που προαναφέρθηκε αθροιστικά , εφόσον πληρούν όλες τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις . Η νόμιμη εξαγωγή του συναλλάγματος αποδεικνύεται από τα αντίγραφα της χορήγησης του από τις τράπεζες (δεδομένου ότι δεν είναι πλέον υποχρεωτική η αναγραφή του στο διαβατήριο) .

Τέλος πέρα από τα παραπάνω , κάθε ταξιδιώτης μπορεί να κάνει χρήση της πιστωτικής του κάρτας στο εξωτερικό για ανάληψη μετρητών , μέχρι τα κατά καιρούς διαμορφώμενα όρια (σήμερα το ισόποσο των 600 E.C.U.)

2) Οι αλλοδαποί και οι έλληνες κάτοικοι εξωτερικού (που έχουν μεγαλύτερη ένα έτος παραμονής στην Ελλάδα) επιτρέπεται να έχουν κατά την έξοδο τους από τη χώρα :

- USD 100 ως τουριστικό συνάλλαγμα

- Ποσό ξένου νομίσματος μέχρι το ισότιμο των USD 1000 που δικαιούνται να εξάγουν χωρίς δικαιολογητικά

- Ξένα τραπεζογραμμάτια και επιταγές εξ οπισθογραφήσεως που εισάχθηκαν νόμιμα και δηλώθηκαν κατά την είσοδο στη χώρα, υπό την προϋπόθεση ότι το δηλωτικό θα είναι σε ισχύ.

- T.Cs που αγόρασαν οι ίδιοι στο εξωτερικό χωρίς όριο ποσού και χωρίς περιορισμό χρόνου.

- Μέχρι 20.000 δραχμές.

- Ποσό μέχρι USD 50.000 ή το ισότιμο τους σε άλλο νόμισμα από επανασυναλλαγματοποίηση δραχμοποιημένου συναλλάγματος με την προσκόμιση της σχετικής Β.Α.Σ. έκδοσης του τελευταίου έτους. Το ποσό της επανασυναλλαγματοποίησης προκύπτει από τις προσκομιζόμενες Β.Α.Σ. αφαιρούμενων USD 2.000 για κάθε μήνα παραμονής τους στην Ελλάδα.

- Ποσό (σε τραπεζικές επιταγές, ξένα τραπεζογραμμάτια) χωρίς όριο που προέρχονται από αναλήψεις από λογαριασμούς συναλλάγματος.

Και οι ταξιδιώτες της κατηγορίας αυτής εξάγουν νόμιμα το συνάλλαγμα χωρίς αυτό υποχρεωτικά να αναγράφεται στο διαβατήριο και αποδεικνύουν την προέλευσή του, όπου απαιτείται, με τα δικαιολογητικά της τράπεζας που τους το χορήγησε. Παράλληλα, με την διεύρυνση του ταξιδιωτικού συναλλάγματος, παρατηρείται και από τις σχετικές υπηρεσιακές εγκυκλίους μεγάλη απελευθέρωση σε ότι αφορά την εξαγωγή συναλλάγματος για άλλες αιτίες.

Έτσι, από την δυνατότητα εξαγωγής συναλλάγματος ταξιδιωτικού, νοσηλευτικού, ή σπουδαστικού, επιτρέπεται και για πλήθος άλλες περιπτώσεις.

4.4 ΝΟΜΙΜΗ ΜΟΡΦΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΩΡΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε τις κάθε είδους νόμιμες μορφές συναλλάγματος που όπως προβλέπεται από διάφορες διατάξεις (σχετικά με την πώληση συναλλάγματος) μπορεί να φέρει κάποιος στη χώρα .Έτσι, είτε πρόκειται για Έλληνα ή για αλλοδαπο, μόνιμο κάτοικο Έλληνα του εξωτερικού, ή αλλοδαπό, μη κάτοικο της Ελλάδος, το συνάλλαγμα που νόμιμα μπορεί να εξαχθεί είναι:

Α) ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Είναι δυνατό να εξαχθεί τουριστικό συνάλλαγμα μέχρι το ισότιμο των E.C.U. 2.000 - σε ξένο νόμισμα ή δραχμές με την μορφή ξένων τραπεζογραμματίων ή ταξιδιωτικών επιταγών (T/Cs). Το αντίτιμο των 2.000 E.C.U. υπολογίζεται κάθε φορά με βάση την ισχύουσα τιμή fixing της E.C.U.

Ειδικά για τους Έλληνες, μόνιμους κατοίκους Ελλάδος, επιπλέον του τουριστικού συναλλάγματος προβλέπεται χορήγηση συναλλάγματος για κάλυψη αναγκών ταξιδίου και ιδιαίτερα για πληρωμή λογαριασμών ξενοδοχείων, εστιατορίων εισητηρίων εξόδων αναψυχής και άλλων εξόδων του ταξιδίου του.

Η χορήγηση του συναλλάγματος στην περίπτωση του αυτή γίνεται πριν να πραγματοποιηθεί το ταξίδι με βάση δικαιολογητικά που πρέπει να προσκομίζονται από τον πελάτη, όπου αναφέρονται τα ποσά και οι ταξιδιωτικοί οίκοι του εξωτερικού υπέρ των οποίων εκδίδεται το συνάλλαγμα με τη μορφή των τραπεζικών επιταγών ή των εντολών επί του εξωτερικού.

Τα παραπάνω έξοδα ο ταξιδιώτης μπορεί να καλύψει και στο εξωτερικό με χρέωση της πιστωτικής του κάρτας, χωρίς να είναι απαραίτητη ή εκ των προτέρων μεσολάβηση εμπορικής τράπεζας . Θα πρέπει, πάντως, να καταστεί σαφές ότι η χορήγηση του συναλλάγματος για την κάλυψη των εξόδων ταξιδίου ή η χρέωση της πιστωτικής κάρτας του ταξιδιώτη για τους ίδιους λόγους είναι ανεξάρτητη από τη χορήγηση του ταξιδιωτικού συναλλάγματος που ο ταξιδιώτης δικαιούται να φέρει μαζί του κατά την έξοδο του από τη χώρα.

Β) ΕΠΑΝΑΞΑΓΩΓΗ ΔΗΛΩΜΕΝΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Ποσά σε ξένο νόμισμα χωρίς όριο είναι δυνατόν να επαναξαχθούν με τη μορφή ξένων τραπεζογραμματίων, ταξιδιωτικών επιταγών, τραπεζικών επιταγών, ιδιωτικών επιταγών σε διαταγή του δικαιούχου ή τρίτου από οπισθογράφηση.

Στην περίπτωση αυτή, ο δικαιούχος κάτοικος Ελλάδος, θα πρέπει να αποδείξει τη νόμιμη κατοχή και εισαγωγή του συναλλάγματος από το δελτίο κομιζόμενων μετρητών και αξιών (δηλωτικό) που θα πρέπει να ισχύει χρονικά και όπου θα πρέπει να αναφέρονται το συνάλλαγμα που έχει εισαχθεί από τον ίδιο ή για λογαριασμό του από το εξωτερικό. Ειδικά για τους μη κατοίκους Ελλάδος θα πρέπει να τονίσουμε ότι επιτρέπεται η επαναεξαγωγή συναλλάγματος με τη μορφή των ταξιδιωτικών επιταγών χωρίς όριο ποσού δηλωτικό, υπό την προϋπόθεση ότι οι ταξιδιωτικές επιταγές έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό από τον ίδιο εκδότη - κομιστή.

Γ) ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΑΠΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΝΟΜΙΜΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Είναι δυνατόν να εξαχθούν ποσά χωρίς όριο με τη μορφή των ξένων τραπεζογραμματίων, ταξιδιωτικών ή τραπεζικών επιταγών υπέρ των δικαιούχων που προέρχονται από λογαριασμούς νομίμου συναλλάγματος. Στην περίπτωση αυτή, κατά την έξοδο του από τη χώρα, ο κάτοχος του συναλλάγματος κάτοικος ή μη κάτοικος Ελλάδος θα πρέπει να αποδείξει την προέλευση του συναλλάγματος από τα

αντίγραφο της τράπεζας που το χορήγησε με χρέωση λογαριασμού συναλλάγματος.

Α) ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΥΠΕΡ ΙΔΙΩΝ Η ΤΡΙΤΩΝ

Είναι δυνατόν να εξαχθούν ποσά σε ξένο νόμισμα ανεξαρτήτως ύψους με τη μορφή τραπεζικών επιταγών σε διαταγή ιδιών ή τρίτων. Επιταγές αυτού του τύπου είναι δυνατόν να εκδίδονται από τις εμπορικές τράπεζες με βάση προβλεπόμενες διατάξεις κίνησης κεφαλαίων ή τρεχουσών διεθνών συναλλαγών. Τις επιταγές αυτές νομιμοποιούνται να φέρουν κατά την έξοδό τους από τη χώρα οι δικαιούχοι ή κομιστές τους, εφόσον τις συνοδεύουν με βεβαιώσεις των τραπεζών που χορήγησαν το συνάλλαγμα. Συνάλλαγμα αυτού του τύπου αποτελούν για παράδειγμα επιταγές υπέρ σπουδαστών, υπέρ πανεπιστημίων εξωτερικού, υπέρ νοσηλευτικών ιδρυμάτων του εξωτερικού κ.λ.π.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι χωρίς τη μεσολάβηση εμπορικής τράπεζας ο ταξιδιώτης, κάτοικος ή μη κάτοικος Ελλάδος, δικαιούται να φέρει κατά την έξοδό του από τη χώρα συνάλλαγμα ανεξαρτήτως μορφής, μέχρι του ισότιμου των E.C.U. 20.000 συνολικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ- ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

Οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων χωρών που αφορούν ανταλλαγές αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων, κτλ και εκτελούνται με την ανταλλαγή διαφόρων νομισμάτων καλούνται Διεθνείς Νομισματικές Σχέσεις.

Ο Έλληνας εξαγωγέας που πουλά τα ελληνικά προϊόντα στην Αμερική χρειάζεται να πληρωθεί σε δραχμές για να μπορεί να πληρωθεί τον Έλληνα παραγωγό. Και αυτό γίνεται στην πραγματικότητα. Μπορεί ο Έλληνας εξαγωγέας να εισπράτει δολλάρια από τον Αμερικανό εισαγωγέα, αλλά μετά τα μετατρέπει σε δραχμές για να πληρώσει τους Έλληνες παραγωγούς. Ο Αμερικάνος τουρίστας που επισκέπτεται την Ελλάδα είναι δυνατόν να πληρώσει την διατροφή του σε δολλάρια αυτά σε δραχμές για να πληρώσουν τους υπαλλήλους τους, τους προμηθευτές τους, κλπ. Με άλλα λόγια, οι εμπορευόμενες μεταξύ τους χώρες πρέπει να μπορούν να μετατρέπουν τα εγχώρια νομίσματά τους για να πληρώνονται οι ανταλλαγές των αγαθών και υπηρεσιών. Η μετατροπή αυτή των νομισμάτων γίνεται στην αγορά συναλλάγματος.

Ο Έλληνας εισαγωγέας μπορεί και μετατρέπει τα δολλάρια που εισπράτει σε δραχμές σε κάποια αντιστοιχία, ας πούμε $1\$ = 270\text{δρχ}$. Η αντιστοιχία αυτή μεταξύ των νομισμάτων δίνει και την τιμή του συναλλάγματος. Η τιμή του συναλλάγματος, δηλαδή είναι η τιμή που μπορεί να μετατραπεί το ένα νόμισμα σε άλλο.

5.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Ας υποθέσουμε ότι υπάρχουν μόνο δύο χώρες, η Ελλάδα και η Αμερική που έχουν μεταξύ τους οικονομικές συναλλαγές. Ας δούμε με πιο τρόπο θα μπορέσουν οι δυο αυτές χώρες να ανταλλάξουν τα αγαθά τους κλπ. αφού έχουν διαφορετικά νομίσματα.

Όταν ένας Έλληνας εισάγει εμπορεύματα από την Αμερική είναι υποχρεωμένος να πληρώσει τον Αμερικανό εξαγωγέα ή παραγωγό σε δολλάρια. Που θα βρεί τα χρήματα αυτά ο Έλληνας; Θα πάει σε μια εμπορική τράπεζα και θα ανταλλάξει τις δραχμές του σε δολλάρια σύμφωνα με την τρέχουσα τιμή του συναλλάγματος. Που θα βρεί η εμπορική τράπεζα τα δολλάρια. Πολλοί Αμερικανοί τουρίστες που επισκέφθηκαν την Ελλάδα μετέτρεψαν στην εμπορική τράπεζα τα δολλάρια τους σε δραχμές για να μπορέσουν να πληρώσουν τα έξοδα παραμονής τους. Αυτός είναι ο απλούστερος τρόπος με τον οποίο εισπράτει δολλάρια μια εμπορική τράπεζα. Ας δούμε όμως και τι συμβαίνει με τον Αμερικανό εισαγωγέα ελληνικών αγαθών. Όταν ένας Αμερικανός εισαγωγέας αγοράζει ελληνικά προϊόντα πρέπει να πληρώσει τον Έλληνα παραγωγό σε δραχμές. Που θα βρεί τις δραχμές αυτές; Θα πάει σε μια εμπορική τράπεζα της χώρας του και θα ζητήσει να ανταλλάξει

δολάρια σε δραχμές σύμφωνα με την τρέχουσα τιμή του συναλλάγματος. Που θα βρεί η αμερικάνικη τράπεζα δραχμές; Μια πηγή δραχμών θα είναι οι Έλληνες τουρίστες που επισκέφθηκαν την Αμερική και αντάλλαξαν τις δραχμές τους σε δολάρια.

Τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά όπως περιγράψαμε με αυτό το παράδειγμα. Στην πραγματικότητα οι διάφορες εμπορικές τράπεζες μπορούν να βρουν συνάλλαγμα αγοράζοντας το από τις ξένες εμπορικές και άλλες τράπεζες, οργανισμούς κλπ. Αυτό που θέλουμε να δείξουμε με το απλό αυτό το παράδειγμα είναι ότι οι ανταλλαγές μεταξύ δύο χωρών μπορούν να λάβουν χώρα παρά το γεγονός ότι έχουν διαφορετικά νομίσματα.

5.3 ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Οι διεθνείς ανταλλαγές των αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων, κλπ. εκφράζονται με τις εισαγωγές και εξαγωγές μιας χώρας έναντι μιας άλλης ή έναντι των άλλων χωρών του κόσμου. Η παρακολούθηση αυτών των ανταλλαγών μεταξύ των χωρών γίνεται με τους διάφορους λογαριασμούς του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών.

Υπάρχουν τα εξής ισοζύγια με τα οποία παρακολουθούνται οι οικονομικές σχέσεις μιας χώρας με την άλλη.

5.3.1 ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

Το εμπορικό ισοζύγιο μετρά τις ανταλλαγές των εμπορευμάτων μεταξύ των χωρών . Στην πλευρά της χρέωσης είναι τα κονδύλια που εκφράζουν τις εξαγωγές εμπορευμάτων της χώρας . Η διαφορά μεταξύ του συνόλου της χρέωσης και του συνόλου της πίστωσης δίνει το υπόλοιπο του εμπορικού ισοζυγίου . Διακρίνουμε τρεις διαφορετικές καταστάσεις αυτού του εμπορικού ισοζυγίου :

1) Ισοσκελισμένο Εμπορικό Ισοζύγιο

Όταν οι εξαγωγές εμπορευμάτων της Ελλάδος προς την Αμερική είναι ίσες (σε πραγματική αξία εμπορευμάτων) με τις εξαγωγές της Αμερικής προς την Ελλάδα τότε έχουμε εμπορικό ισοζύγιο μηδέν . Στην περίπτωση αυτή η αξία των δολλαρίων (σε πραγματικούς όρους εμπορευμάτων) , που πληρώνουν οι Έλληνες εισαγωγείς στους Αμερικάνους , είναι ίση με την αξία των δραχμών (σε πραγματικούς όρους εμπορευμάτων) που πληρώνουν Αμερικανοί εισαγωγείς στους Έλληνες . Άρα καμία χώρα δεν έχει πλεόνασμα ή έλλειμα δραχμών ή δολλαρίων .

2) Πλεονασματικό Εμπορικό Ισοζύγιο

Όταν η χρέωση (εξαγωγές) είναι μεγαλύτερη της πίστωσης (εισαγωγές) τότε το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας είναι πλεονασματικό δηλ. έχει πλεόνασμα. Σε περίπτωση που η Αμερική εξάγει (σε όρους πραγματικής αξίας) περισσότερα εμπορεύματα στην Ελλάδα από αυτά που εισάγει από την Ελλάδα , θα υπάρχει μεταξύ των δύο αυτών χωρών ένα πλεόνασμα συναλλάγματος . Οι Αμερικανοί εξαγωγείς θα βρεθούν με ένα πλεόνασμα δραχμών που δεν θέλουν οι Αμερικάνοι εισαγωγείς . Δηλαδή , οι Αμερικανοί στο σύνολο τους , θα έχουν στα χέρια τους το υπόλοιπο σε δραχμές . Από το άλλο μέρος , οι Έλληνες εξαγωγείς δε θα έχουν δολάρια να προσφέρουν στους Έλληνες εισαγωγείς που οι Έλληνες εισαγωγείς δηλ. οι Έλληνες , στο σύνολο τους θα έχουν έλλειμα σε δολάρια . Οι Αμερικανοί εξαγωγείς θέλουν να μετατρέψουν τις δραχμές που έχουν πλεόνασμα σε δολάρια για να πληρώσουν τους Αμερικανούς παραγωγούς κ.λ.π. θα πάνε συνεπώς στις Αμερικανικές τράπεζες και θα μετατρέψουν τις δραχμές τους σε δολάρια . Από το άλλο μέρος , οι Έλληνες εισαγωγείς θα ζητούν επιπλέον δολάρια για να πληρώσουν

τους Αμερικανούς παραγωγούς . Για να βρουν θα στραφούν στις εμπορικές τράπεζες για να αγοράσουν . Σύμφωνα με την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί , οι εμπορικές τράπεζες στην Αμερική έχουν πλεόνασμα δραχμών και οι εμπορικές στην Ελλάδα έχουν έλλειμα δολλαρίων . Οι εμπορικές τράπεζες της Αμερικής θα πουλήσουν το συνάλλαγμα τους σε δραχμές στην αγορά συναλλάγματος ενώ οι εμπορικές τράπεζες της Ελλάδος θα ζητήσουν να αγοράσουν δολλάρια στην αγορά συναλλάγματος . Με τον τρόπο αυτό επηρεάζεται διαφορετικά η τιμή συναλλάγματος μεταξύ των δύο αυτών χωρών στην αγορά συναλλάγματος . Αυξάνεται η προσφορά δραχμών και αυξάνεται η ζήτηση δολλαρίων . Παρακάτω θα δούμε με πιο τρόπο η αυξομείωση της ποσότητας των διαφόρων νομισμάτων που προσφέρονται και ζητούνται στην αγορά συναλλάγματος τους .

3) Ελλειματικό Εμπορικό Ισοζύγιο

Όταν η χρέωση είναι μικρότερη της πίστωσης το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας είναι ελλειματικό, δηλαδή έχει έλλειμα. Σύμφωνα με το παράδειγμα μας στη περίπτωση αυτή η αξία (σε πραγματικούς όρους εμπορευμάτων) που εξάγονται από την Αμερική προς την Ελλάδα είναι μικρότερη από την αξία των εμπορευμάτων (σε πραγματικούς όρους) , που εξάγονται από την Ελλάδα προς την Αμερική . Οι Αμερικανοί , έχουν έλλειμα σε δραχμές , δηλ. θέλουν δραχμές για να πληρώσουν τις εισαγωγές τους, ενώ οι Έλληνες έχουν ένα πλεόνασμα σε δολλάρια. Οι Έλληνες εξαγωγείς θα πάνε στις ελληνικές εμπορικές τράπεζες να δώσουν δολλάρια και να πάρουν δραχμές, ενώ οι Αμερικανοί εισαγωγείς θα πάνε στις Αμερικανικές εμπορικές τράπεζες να δώσουν δολλάρια και να πάρουν δραχμές. Οι Ελληνικές εμπορικές τράπεζες θα πουλήσουν στην αγορά συναλλάγματος δολλάρια, ενώ οι Αμερικανικές εμπορικές τράπεζες θα ζητήσουν δραχμές.

Οι περισσότερες όμως εμπορικές τράπεζες και των δύο χωρών δε θα προβούν στην πώληση συναλλάγματος παραμόνο εάν πιστεύουν ότι έχουν παρακρατήσει πολύ περισσότερο συνάλλαγμα από αυτό που θα χρειασθούν οι πελάτες του. Επίσης, οι εμπορικές τράπεζες θα κρατήσουν διαθέσιμο σε συνάλλαγμα για να μπορέσουν να κερδοσκοπήσουν με τις μεταβολές συναλλάγματος.

Οι συναλλαγές όμως μεταξύ δύο χωρών δεν σταματούν μόνο στην ανταλλαγή εμπορευμάτων. Συνεπώς, όταν το εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ δύο χωρών δεν είναι ισοσκελισμένο, μπορεί το έλλειμα σε συνάλλαγμα μιας χώρας να χρηματοδοτηθεί από τις άλλες συνδιαλλαγές που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους οι δύο αυτές χώρες.

5.3.2. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Μεταξύ δύο χωρών υπάρχει, εκτός της ανταλλαγής εμπορευμάτων, και ανταλλαγή υπηρεσιών. Όταν κάποιος Έλληνας εργασθεί για λίγο χρονικό διάστημα στην Αμερική θα επιστρέψει στην Ελλάδα και θα μετατρέψει τα δολλάρια που εισέπραξε για αμοιβή των υπηρεσιών σε δραχμές για να μπορεί να αγοράσει ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες. Το ίδιο θα συμβεί και με ένα Αμερικανό που θα έλθει για λίγο χρονικό διάστημα να εργασθεί σε μια ελληνική εταιρεία. Δηλαδή, όταν επιστρέψει στην πατρίδα του ο Αμερικανός θα πρέπει να μετατρέψει τους μισθούς σε δραχμές που έχει εισπράξει για την εργασία του, σε δολλάρια. Η ανταλλαγή υπηρεσιών μεταξύ των χωρών όπως ο τουρισμός, οι μεταφορές κλπ. απεικονίζεται με το λεγόμενο ισοζύγιο άδηλων συναλλαγών. Με τα κονδύλια του ισοζυγίου αυτού δημιουργείται μια ζήτηση και προσφορά συναλλάγματος.

Το ισοζύγιο που μετρά τις ανταλλαγές αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ δύο χωρών λέγεται ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών. Το ισοζύγιο αυτό εξάγεται όταν στο εμπορικό ισοζύγιο προστεθούν οι ανταλλαγές των υπηρεσιών. Είναι δυνατόν το εμπορικό ισοζύγιο μιας χώρας με μια άλλη να είναι θετικό (πλεόνασμα), ενώ το ισοζύγιο των αγαθών και υπηρεσιών της να είναι αρνητικό (έλλειμα). Αυτό συμβαίνει

όταν το καθαρό υπόλοιπο της αξίας των υπηρεσιών που εισάγονται (δηλ. αφού πρώτα έχει αφαιρεθεί η αξία των υπηρεσιών που εξάγονται) , είναι μεγαλύτερο από το θετικό υπόλοιπο του εμπορικού ισοζυγίου.

5.3.3. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Μεταξύ των συναλλασσόμενων χωρών υπάρχουν επιπλέον και ορισμένες μεταβιβαστικές πληρωμές. Οι μεταβιβαστικές αυτές πληρωμές γίνονται από τα άτομα αλλά και από κράτη. Όταν είναι ένας Έλληνας στην Αμερική και στέλνει χρήματα στην οικογένειά του που κατοικεί στην Ελλάδα, αυτό είναι μια μεταβιβαστική πληρωμή από την Αμερική προς την Ελλάδα που μετατρέπεται σε ζήτηση δραχμών. Ο Έλληνας που εργάζεται στην Αμερική μπορεί να στείλει τα χρήματά του στην Ελλάδα σε δραχμές για να μπορούν να αγοράσουν ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης, όταν η αμερικάνικη κυβέρνηση στέλνει μια χρηματική βοήθεια στην Ελλάδα αυτό εκφράζεται σε ζήτηση δραχμών. Η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να εισπράξει τη βοήθεια αυτή σε δολάρια αλλά θα πρέπει να τα μετατρέψει σε δραχμές για να αγοράσει ελληνικά αγαθά και υπηρεσίες.

Όταν προστεθούν αυτές οι μεταβιβαστικές πληρωμές μεταξύ των κρατών στο ισοζύγιο των αγαθών και υπηρεσιών, τότε έχουμε το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών.

Στην περίπτωση που το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ελλάδος είναι ελλειματικό σε σχέση με την Αμερική τότε πως θα μπορέσει να πληρώσει το έλλειμά της αυτό σε δολάρια η Ελλάδα; Ένας τρόπος είναι να "τραβήξουν" από τα συναλλαγματικά διαθέσιμα σε δολάρια που έχουν οι ελληνικές τράπεζες. Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα σε δολάρια όμως που έχουν παρακρατήσει οι ελληνικές τράπεζες, δεν είναι ανεξάντλητα, και εάν το έλλειμα του ισοζυγίου αυτού μεταξύ των δύο χωρών θα συνεχισθεί για κάποιο χρονικό διάστημα, αυτά τα διαθέσιμα των ελληνικών τραπεζών θα εξαντληθούν. Πως θα μπορέσουν συνεπώς να χρηματοδοτήσουν το συνεχιζόμενο έλλειμα του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών οι ελληνικές τράπεζες. Ένας άλλος τρόπος είναι να δανεισθούν δολάρια από τις αμερικανικές τράπεζες. Με τον τρόπο αυτό έχουμε μια μεταβίβαση βραχυχρόνιων κεφαλαίων σε δολάρια από τις τράπεζες της μιας χώρας (στο παράδειγμα μας, της Αμερικής) στις τράπεζες της άλλης χώρας (της Ελλάδος). Οι μεταβιβάσεις αυτές των βραχυχρόνιων (λιγότερο του ενός έτους) κεφαλαίων από χώρα σε χώρα παρακολουθούνται με τον λογαριασμό μεταβιβάσεων βραχυχρόνιων κεφαλαίων.

5.3.4. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ Η ΒΑΣΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

Εκτός από αυτές τις ανταλλαγές μεταξύ των κρατών που παρουσιάσαμε, υπάρχουν και άλλες που αφορούν τις μεταβιβάσεις μακροχρόνιων κεφαλαίων μεταξύ των χωρών. Οι Έλληνες μπορούν να αγοράσουν ορισμένα κεφαλαιουχικά αγαθά άλλων χωρών. Μπορούν να επενδύσουν τα χρήματά τους αγοράζοντας διαμερίσματα και καταστήματα στη Νέα Υόρκη, αγοράζοντας μετοχές μιας αμερικάνικης εταιρίας κλπ. Το ίδιο μπορούν να κάνουν και οι Αμερικάνοι. Εάν αντιληφθούν ότι η απόδοση του κεφαλαίου είναι μεγαλύτερη στην Ελλάδα από ότι είναι στην Αμερική, θα ζητήσουν να αγοράσουν ελληνικά κεφαλαιουχικά αγαθά. Δηλαδή, θα αγοράσουν ελληνικές επιχειρήσεις, σπίτια, μετοχικές ελληνικών επιχειρήσεων κλπ. Οι μεταβιβάσεις αυτές των μακροχρόνιων κεφαλαίων μεταξύ των χωρών παρακολουθούνται από ένα λογαριασμό ο οποίος εάν προστεθεί στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μας δίνει το Ισοζύγιο Πληρωμών ή το Βασικό Ισοζύγιο.

Εάν μια χώρα έχει θετικό ισοζύγιο πληρωμών (πλεόνασμα) είναι πιστώτρια χώρα. Η χώρα αυτή μπορεί να συσσωρεύει συναλλαγματικά όταν το ισοζύγιο

πληρωμών της γίνει αρνητικό, ή να τα δανείσει σε άλλες χώρες.

Εάν, μια χώρα έχει για πολλά χρόνια αρνητικό ισοζύγιο πληρωμών (έλλειμα) είναι χρεώστρια χώρα και είναι αναγκασμένη να μειώσει τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα για να καλύψει το έλλειμα αυτό, ή να προσφύγει σε δανεισμό συναλλάγματος από άλλες χώρες. Εάν μια χώρα έχει για πολλά χρόνια ελλειματικό ισοζύγιο πληρωμών τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα, και άλλες πηγές συναλλάγματος π.χ. πώληση χρυσού κλπ. θα έχουν εξαντληθεί. Η χώρα αυτή διατρέχει τον κίνδυνο να θεωρηθεί κακός χρεώστης από τις άλλες χώρες τις οποίες ίσως να αναγκαστούν να διακόψουν το εμπόριο με αυτή. Γι' αυτό και πρέπει η κεντρική αρχή της χώρας να περιορίσει το έλλειμα αυτό ενθαρρύνοντας τις εξαγωγές και τις άλλες συναλλαγματοφόρες πηγές.

5.3.5 ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Στις διεθνείς ανταλλαγές υπάρχει και η παρέμβαση του κράτους ή των Κεντρικών Τραπεζών στη ρύθμιση αποπλήρωσης ελλειμάτων ή είσπραξης πλεονασμάτων σε συνάλλαγμα. Η Κεντρική Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσει ένα έλλειμα του ισοζυγίου πληρωμών από τα συναλλαγματικά διαθέσιμα που έχει ή να προσφύγει σε βραχυχρόνιο δανεισμό. Όταν στο ισοζύγιο πληρωμών προστεθούν οι μεταβιβάσεις βραχυχρόνιων κεφαλαίων έχουμε το λεγόμενο ισοζύγιο ρευστότητας (liquidity balance).

5.3.6. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Εάν το ισοζύγιο ρευστότητας παρουσιάζει έλλειμα μπορεί να χρηματοδοτηθεί με δανεισμό από ξένες τράπεζες ή από τις ξένες χώρες. Όταν προστεθούν τα δάνεια που έχει πάρει η μια χώρα από την άλλη στο ισοζύγιο ρευστότητας παίρνουμε το ισοζύγιο επίσημων συναλλαγών από την άλλη στο ισοζύγιο ρευστότητας παίρνουμε το ισοζύγιο επίσημων συναλλαγών που δείχνει το ποσό του συναλλάγματος που πρέπει να ρυθμίσουν μεταξύ του οι εμπορευόμενες χώρες.

Το ισοζύγιο αυτό δείχνει με πιο τρόπο χρηματοδοτείται ένα αρνητικό ισοζύγιο πληρωμών ή με ποιό τρόπο χρησιμοποιούνται οι πόροι που προέρχονται από ένα θετικό ισοζύγιο πληρωμών. Εάν το ισοζύγιο αυτό είναι αρνητικό οι νομισματικές αρχές μπορούν να χρηματοδοτήσουν το έλλειμα, δανειζόμενες από τις χώρες που έχουν πλεόνασμα συναλλάγματος, μειώνοντας τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας κλπ. Εάν το ισοζύγιο αυτό είναι θετικό οι νομισματικές αρχές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το πλεόνασμα αυτό σε συνάλλαγμα αυξάνοντας τα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα, δανείζοντας τις ελλειματικές χώρες κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΗ ΖΗΤΗΣΗ

6.1 ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Οι κύριες πηγές ζήτησεως ξένων νομισμάτων από μια χώρα είναι :

- 1) Για την πληρωμή των αγαθών και υπηρεσιών που εισάγονται από τις άλλες χώρες
- 2) Για τις δαπάνες τουρισμού των κατοίκων της χώρας σε άλλες χώρες
- 3) Για τις αποστολές χρημάτων των ατόμων και της κυβέρνησης της χώρας σε άλλες χώρες (π.χ. χρηματικά δώρα των κατοίκων μιας χώρας σε συγγενείς τους σε άλλες χώρες , χρηματική βοήθεια της κυβέρνησης προς άλλη χώρα, κ.λ.π.)
- 4) Για την αγορά από μέρους των κατοίκων της χώρας χρηματοπιστωτικών τίτλων που πωλούνται στο εξωτερικό και έχουν εκδοθεί από ξένες εταιρίες και ξένες κυβερνήσεις
- 5) Για την αγορά από μέρους των κατοίκων μιας χώρας κεφαλαιούχων και άλλων αγαθών σε ξένες χώρες (π.χ. διαμερίσματα στην Αγγλία επιχειρήσεις στην Κένυα, κ.λ.π.)
- 6) Για να κερδοσκοπήσουν οι κάτοικοι της χώρας με τις μεταβολές στην τιμή του συναλλάγματος των άλλων χωρών
- 7) Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις της χώρας που ζητούν κεφάλαια κίνησης σε ξένα νομίσματα των χωρών στα οποία έχουν ιδρύσει επιχειρήσεις και θυγατρικές εταιρίες .

Αντίστοιχα οι κύριες πηγές προσφοράς ξένων νομισμάτων στη χώρα είναι :

- 1) Για την πληρωμή των αγαθών και υπηρεσιών που εξάγονται στις άλλες χώρες
- 2) Για τις δαπάνες τουρισμού των κατοίκων των άλλων χωρών στη χώρα
- 3) Για τις αποστολές χρημάτων από μέρους αλλοδαπών και των ξένων κυβερνήσεων στη χώρα (π.χ χρηματικές μεταβιβάσεις των Ελλήνων της Αμερικής στην Ελλάδα)
- 4) Για την αγορά από μέρους των κατοίκων των άλλων χωρών διαφόρων χρηματοπιστωτικών τίτλων που πουλιούνται στη χώρα που έχουν εκδοθεί από εγχώριες επιχειρήσεις ή από το δημόσιο
- 5) Για την αγορά από μέρους των κατοίκων των άλλων χωρών διαφόρων κεφαλαιουχικών και άλλων αγαθών της χώρας (π.χ. αγορά γης στην Ελλάδα από Γερμανούς , αγορά ελληνικών επιχειρήσεων από Αμερικανούς , κ.λ.π.)
- 6) Για να κερδοσκοπήσουν οι κάτοικοι των άλλων χωρών με τις μεταβολές στην τιμή του συναλλάγματος της χώρας
- 7) Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις των άλλων χωρών που είναι εγκατεστημένες στο έδαφος της χώρας και προσφέρουν ξένο νόμισμα για την αγορά εγχώριου με το οποίο θα πληρώσουν τα λειτουργικά τους έξοδα κ.λ.π.

6.2. ΘΕΩΡΙΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ

Σύμφωνα με τη θεωρία ισοτιμίας της αγοραστικής δύναμης η τιμή ισορροπίας του συναλλάγματος μεταξύ δύο νομισμάτων, είναι η τιμή που εξισώνει την εγχώρια αγοραστική δύναμη των δύο νομισμάτων.

Η θεωρία αυτή έχει τα εξής μειονεκτήματα που οδηγούν στην μικρή ερμηνευτική της δύναμη.

α) Η θεωρία αυτή δεν λαμβάνει υπόψη ότι πολλά αγαθά που παράγονται και καταναλώνονται σε μία οικονομία δεν είναι αγαθά που ανταλλάσσονται διεθνώς.

β) Υπάρχουν διαφορετικές καταναλωτικές προτιμήσεις στις διάφορες χώρες με αποτέλεσμα τα αγαθά να αξιολογούνται διαφορετικά σε κάθε χώρα.

Μπορεί όμως να χρησιμοποιηθεί η θεωρία αυτή σε περιόδους πληθωρισμού. Όταν μια χώρα έχει υψηλό ρυθμό πληθωρισμού (όπως σήμερα η Ελλάδα) και η άλλη χώρα με την οποία έχει εμπορικές ανταλλαγές έχει χαμηλό ύψος πληθωρισμού (π.χ. η Γαλλία), τότε οι εξαγωγές της δεύτερης προς την πρώτη θα αυξηθούν, ενώ αντίστοιχα θα μειωθούν οι εξαγωγές της πρώτης προς τη δεύτερη. Η χώρα με τον υψηλό πληθωρισμό θα παρουσιάσει ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ενώ η χώρα με το χαμηλό πληθωρισμό θα παρουσιάσει θετικό ισοζύγιο τρέχουσων συναλλαγών. Συνεπώς η τιμή συναλλάγματος μεταξύ των δύο αυτών χωρών θα μεταβληθεί.

6.3 ΕΛΛΕΙΜΑΤΙΚΟ-ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΚΑΙ Η ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Εάν αθροιστούν τα ισοζύγια όλων των χωρών που έχουν μεταξύ τους εμπορικές και άλλες ανταλλαγές, θα έχουμε ένα παγκόσμιο ισοζύγιο πληρωμών μηδενικό. Οι διάφορες όμως χώρες εάν τις πάρουμε ανά δύο το πιθανότερο είναι να μην έχουν μηδενικό ισοζύγιο πληρωμών μεταξύ τους.

Όταν το ισοζύγιο πληρωμών μιας χώρας είναι για πολύ χρονικό διάστημα θετικό θα δημιουργηθούν ορισμένες καταστάσεις που θα οδηγήσουν στην μείωση, αν όχι εξάλειψη, αυτού του πλεονάσματος. Εάν υποθέσουμε ότι υπάρχουν μόνο δύο εμπορευόμενες χώρες η Ελλάδα και η Αμερική, και το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών της Αμερικής είναι για πολλά χρόνια θετικό, τι θα συμβεί στη συνέχεια; Το πλεόνασμα αυτό θα μειωθεί ή και θα εξαλειφθεί για δύο λόγους:

1) Αφού η Αμερική για πολλά χρόνια θα έχει θετικό ισοζύγιο πληρωμών, η Ελλάδα θα φθάσει σε ένα σημείο να μην μπορεί πλέον να βρεί συνάλλαγμα και έτσι θα μειωθούν κατά πολύ οι εισαγωγές της από την Αμερική. Αυτό θα οδηγήσει σε μείωση του πλεονάσματος του ισοζυγίου πληρωμών της Αμερικής.

2) Εάν η Αμερική δεν αυξήσει τις εισαγωγές από την Ελλάδα, η Ελλάδα θα πάρει μέτρα περιορισμού των εισαγωγών της από την Αμερική. Με τα μέτρα αυτά θα μειωθεί το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών της Αμερικής.

Εάν την θέση της Ελλάδας στο παράδειγμα μας την λάβει ο υπόλοιπος κόσμος τα πράγματα δεν θα αλαξουν πολύ. Οι χώρες που έχουν για πολλά χρόνια ελλειμματικό ισοζύγιο πληρωμών με την Αμερική θα λάβουν μέτρα για να μειώσουν αυτό το έλλειμά τους.

Το έλλειμα ή το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών μιας χώρας μπορεί να διορθωθεί με τις εξής τρεις πολιτικές: της σταθερής τιμής συναλλάγματος, της

ελεύθερα μεταβαλλόμενης τιμής συναλλάγματος, και διαμέσου ελέγχων του εμπορίου. Η κάθε μια από αυτές τις πολιτικές αντιστοιχεί και σε διαφορετικό διεθνές νομισματικό σύστημα. Ας δούμε περισσότερο αναλυτικά τις πολιτικές και τα συστήματα αυτά και τις επιπτώσεις τους στη διαμόρφωση του ισοζυγίου πληρωμών.

6.4 ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Με το σύστημα ή την πολιτική της σταθερής τιμής συναλλάγματος (fixed exchange rates system) το νόμισμα κάθε χώρας πρέπει να έχει μια σταθερή ισοτιμία προς ένα κοινό μέτρο αξιών (numeraire) όπως είναι χρυσός και το δολλάριο. Η κάθε χώρα είναι υποχρεωμένη να διατηρεί την ισοτιμία αυτή του νομίσματος της σταθερή. Η ισοτιμία αυτή μετατοπίζεται από τις αντίστοιχες μεταβολές στη ζήτηση και προσφορά συναλλάγματος.

6.4.1. ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Η μετατόπιση στην τιμή ζήτησης συναλλάγματος μπορεί να οφείλεται:

α) Στην μεταβολή των τιμών των ελληνικών και υπηρεσιών στην χώρα.

Μια μείωση των τιμών των ελληνικών αγαθών και υπηρεσιών όταν οι τιμές στην Αμερική παραμένουν στο ίδιο επίπεδο, θα μετατοπίσει την καμπύλη ζήτησεως δραχμών προς τα έξω και δεξιά, δηλ. θα αυξηθεί η ζήτηση δραχμών. Αυτό συμβαίνει επειδή τα ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες είναι τώρα φθηνότερα για τους Αμερικανούς οι οποίοι αυξάνουν τις εισαγωγές τους από την Ελλάδα.

Μια αύξηση των τιμών των ελληνικών αγαθών και υπηρεσιών όταν οι τιμές στην Αμερική παραμένουν στο ίδιο επίπεδο, θα μετατοπίσει την καμπύλη ζήτησεως δραχμών προς τα μέσα και αριστερά, δηλ. θα μειωθεί η ζήτηση δραχμών. Αυτό θα συμβεί επειδή τα ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες θα είναι ακριβότερα για τους Αμερικανούς οι οποίοι θα μειώσουν τις εισαγωγές τους από την Ελλάδα.

β) Στην μεταβολή επιτοκίων της χώρας.

Μια αύξηση των επιτοκίων στην Ελλάδα, όταν τα επιτόκια των άλλων χωρών παραμένουν στο ίδιο επίπεδο, θα οδηγήσει σε αύξηση της εισροής κεφαλαίων σε δολλάρια στην Ελλάδα. Αυτό θα προκαλέσει μια αύξηση της ζήτησης δραχμών. Στην περίπτωση αυτή η καμπύλη ζήτησεως δραχμών θα μετατοπισθεί προς τα έξω και δεξιά.

Μια μείωση των επιτοκίων στην Ελλάδα, όταν τα επιτόκια των άλλων χωρών δε μεταβληθούν, θα οδηγήσει σε εκροή των κεφαλαίων σε δολλάρια από την Ελλάδα. Αυτό θα προκαλέσει μια μείωση στη ζήτηση δραχμών. Στην περίπτωση αυτή η καμπύλη ζήτησεως δραχμών θα μετατοπισθεί προς τα μέσα και αριστερά.

γ) Στην γενική οικονομική κατάσταση της χώρας.

Εάν έχει βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της Ελλάδος σε σχέση με την οικονομική κατάσταση της Αμερικής, τότε θα αυξηθεί η ζήτηση αμερικάνικων προϊόντων από τους Έλληνες και θα μειωθεί η ζήτηση ελληνικών προϊόντων από τους Αμερικανούς. Αυτό θα οδηγήσει σε μείωση της ζήτησης δραχμών και θα μετατοπισθεί η καμπύλη ζήτησεως προς τα μέσα και αριστερά.

Εάν έχει χειροτερεύσει η οικονομική κατάσταση της Ελλάδος σε σχέση με την οικονομική κατάσταση της Αμερικής, τότε θα αυξηθεί η ζήτηση αμερικάνικων προϊόντων από τους Έλληνες ενώ θα αυξηθεί η ζήτηση ελληνικών προϊόντων από τους Αμερικανούς. Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης δραχμών, δηλ. θα μετατοπισθεί η καμπύλη ζήτησεως προς τα έξω και δεξιά.

Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, η περιοριστική νομισματική πολιτική που θα ακολουθήσει η Ελλάδα θα οδηγήσει σε μείωση των τιμών, σε αύξηση των επιτοκίων και σε χειροτέρευση της οικονομικής της κατάστασης. Θα μετατοπισθεί δηλαδή η καμπύλη ζητήσεως δραχμών προς τα έξω και δεξιά στη θέση (D'D').

6.4.2 ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Αντίστοιχα η μετατόπιση στην τιμή προσφοράς μπορεί να οφείλεται:

α) Μεταβολή των τιμών αγαθών και υπηρεσιών στο εξωτερικό:

Εάν μειωθούν οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών στην Αμερική ενώ οι τιμές στην Ελλάδα παραμένουν στο ίδιο επίπεδο (ή που είναι το ίδιο πράγμα, αυξηθούν οι τιμές στην Ελλάδα και παραμένουν στα ίδια επίπεδα, όπως και προηγουμένως στην Αμερική), τότε θα αυξηθεί η ζήτηση αμερικάνικων προϊόντων και υπηρεσιών από μέρος των Ελλήνων. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί η προσφορά δραχμών, δηλ. να μετατοπισθεί η καμπύλη προσφοράς δραχμών προς τα έξω και δεξιά. Εάν αυξηθούν οι τιμές των αγαθών και υπηρεσιών στην Αμερική, ενώ στην Ελλάδα παραμένουν στο ίδιο επίπεδο, τότε θα μειωθεί η ζήτηση των αμερικάνικων αγαθών και υπηρεσιών από τους Έλληνες. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να μειωθεί η προσφορά δραχμών, δηλ. να μετατοπισθεί η καμπύλη προσφοράς προς τα μέσα και αριστερά.

β) Μεταβολή επιτοκίων στο εξωτερικό.

Εάν μειωθεί το επίπεδο του επιτοκίου στην Αμερική ενώ παραμένει στα ίδια επίπεδα στην Ελλάδα, τότε θα έχουμε εισροή κεφαλαίων σε δολάρια προς την Ελλάδα. Αυτό θα οδηγήσει σε μείωση της προσφοράς δραχμών (αύξηση προσφοράς δολλαρίων) και θα μετατοπισθεί η καμπύλη προσφοράς προς τα μέσα και αριστερά.

Εάν αυξηθούν τα επιτόκια στην Αμερική ενώ παραμένουν στο ίδιο επίπεδο όπως και προηγουμένως στην Ελλάδα (ή που είναι το ίδιο πράγμα, μειωθούν τα επιτόκια στην Ελλάδα και διατηρηθούν στο ίδιο επίπεδο, όπως προηγουμένως στην Αμερική), τότε θα έχουμε εκροή κεφαλαίων σε δολάρια από την Ελλάδα. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί η προσφορά δραχμών (δηλ. θα αυξηθεί η ζήτηση δολλαρίων) και να μετατοπισθεί η καμπύλη προσφοράς προς τα έξω και δεξιά.

γ) Στην οικονομική κατάσταση της χώρας και των άλλων χωρών.

Εάν βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της Ελλάδος και χειροτερεύσει της Αμερικής, θα αυξηθεί το εισόδημα των Ελλήνων και θα αυξηθεί η από μέρος τους ζήτηση αμερικάνικων προϊόντων και υπηρεσιών. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί η προσφορά δραχμών, δηλ. να μετατοπισθεί η καμπύλη προσφοράς προς τα έξω και δεξιά.

Εάν χειροτερεύσει η οικονομική της Ελλάδος, δηλ. μειωθεί το επίπεδο εισοδήματος των Ελλήνων και βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της Αμερικής (αυξηθεί το εισόδημα των Αμερικανών), θα μειωθεί η ζήτηση αμερικάνικων προϊόντων και υπηρεσιών από τους Έλληνες. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να μειωθεί η καμπύλη προσφοράς προς τα μέσα και αριστερά.

Με την νομισματική περιοριστική πολιτική που ακολουθεί η Ελλάδα για να διατηρήσει την ισοτιμία του συναλλάγματος της σταθερή, θα έχουμε μείωση των τιμών της, αύξηση του ύψους του επιτοκίου στη χώρα (δηλ. σχετική μείωση επιτοκίου στην Αμερική) και επιδείνωση της οικονομικής της κατάστασης της Ελλάδος (αύξηση ανεργίας, μείωση εισοδήματος κλπ.) Όλα αυτά θα οδηγήσουν σε μια μείωση της προσφοράς δραχμών, δηλ. θα μετατοπισθεί η καμπύλη προσφοράς δραχμών προς τα μέσα και αριστερά σε (s's').

Το τίμημα της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής της χώρας για την

εξάλειψη του ελλείματος του ισοζυγίου πληρωμών στο σύστημα των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, εξαρτάται από τη γενική οικονομική κατάσταση της χώρας. Εάν η χώρα είχε μεγάλο ύψος ανεργίας, τότε η περιοριστική νομισματική πολιτική που θα ακολουθήσει θα αυξήσει ακόμη περισσότερο το ύψος της ανεργίας στην χώρα .

6.5 ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ-ΑΝΑΤΙΜΗΣΗ

Η διόρθωση της αγοράς τιμής συναλλάγματος , ώστε αυτή να εξισωθεί με την επίσημη ισοτιμία συναλλάγματος που περιγράψαμε παραπάνω , μπορεί να γίνει και με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που παρουσιάσαμε . Σε περίπτωση που η νομισματική και οικονομική πολιτική που πρέπει να ακολουθήσει η χώρα για να ισοσκελήσει το ισοζύγιο πληρωμών της , δημιουργεί σοβαρά οικονομικά προβλήματα στο εσωτερικό της χώρας (π.χ. ανεργία , πληθωρισμός) η χώρα αυτή μπορεί να ακολουθήσει την πολιτική της υποτίμησης του νομίσματος της .

Εάν για παράδειγμα , η Ελλάδα έχει έλλειμα στο ισοζύγιο πληρωμών της είναι δυνατόν αφού εξαντλήσει τα συναλλαγματικά της αποθέματα σε δολάρια , να ανακοινώσει ότι υποτιμά το νόμισμα της έναντι του δολλαρίου κατά 20 δρχ. και να φτάσει έτσι σε μία νέα επίσημη τιμή ισορροπίας $1\$ = 140 \text{ δρχ.}$ Στην νέα αυτή επίσημη ισοτιμία οι εξαγωγές της θα αυξηθούν , οι εισαγωγές της θα μειωθούν και το ισοζύγιο πληρωμών της θα ισοσκελιστεί . Η πολιτική όμως υποτίμησης δεν είναι λύση κάτω από το σύστημα σταθερών ισοτιμιών αλλά μια καταστρατήγηση του συστήματος αυτού . Επίσης η πολιτική της υποτίμησης έχει σοβαρά μειονεκτήματα όπως :

1) Έλλειψη εμπιστοσύνης του κοινού για το νόμισμα της χώρας που έχει υποτιμηθεί .

2) Η αύξηση των εξαγωγών που επιθυμεί να επιτύχει η χώρα με την υποτίμηση του νομίσματος της δεν είναι βέβαιη , γιατί εξαρτάται από παράγοντες τους οποίους δεν μπορεί η χώρα να επηρεάσει . Οι εξαγωγές μιας χώρας εξαρτώνται όχι μόνο από το επίπεδο των τιμών της χώρας , αλλά και από το ύψος του εισοδήματος των κατοίκων των ξένων χωρών , από τις προτιμήσεις τους και από το είδος των προϊόντων και υπηρεσιών που εξάγονται κ.λ.π. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να επιδράσουν ανασταλτικά στην προσπάθεια να αυξήσει μια χώρα τις εξαγωγές της διαμέσου της πολιτικής της υποτίμησης .

3) Η μείωση των εισαγωγών που επιδιώκει η χώρα που υποτιμάται το νόμισμα της μπορεί να μην έχει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα . Οι εισαγωγές μιας χώρας δεν εξαρτώνται μόνο από το εισόδημα των κατοίκων της , αλλά και από τις τιμές και το είδος των αγαθών που εισάγονται , τις προτιμήσεις των καταναλωτών κ.λ.π. Εάν τα αγαθά που εισάγονται είναι αναγκαία καταναλωτικά (π.χ. πετρέλαιο) και επενδυτικά αγαθά (π.χ γεωργικές μηχανές) , τότε μια υποτίμηση δε θα μειώσει σε μεγάλο μέγεθος τις εισαγωγές . Αντίθετα θα επιβαρύνει το ισοζύγιο πληρωμών και θα δημιουργήσει πίεση για άνοδο των τιμών στο εσωτερικό της χώρας .

Είναι αρκετά σοβαρά τα μειονεκτήματα που συνοδεύουν μια υποτίμηση του νομίσματος γι' αυτό και αποφεύγεται όσο είναι δυνατόν. Δηλαδή , χρησιμοποιείται μόνο σαν τελευταίο και αναγκαστικό μέσο για την μείωση του ελλείματος του ισοζυγίου πληρωμών μιας χώρας .

Όταν η κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών μιας χώρας είναι όπως αυτή περιγράφεται , η χώρα αντί να υιοθετήσει επεκτατική νομισματική πολιτική μπορεί να προβεί σε ανατίμηση του νομίσματος της . Με την ανατίμηση του νομίσματος εννοούμε ότι έχει αυξηθεί η αγοραστική δύναμη ενός νομίσματος έναντι κάποιου άλλου .

Εάν για παράδειγμα , η Ελλάδα έχει πλεόνασμα στο ισοζύγιο πληρωμών της στη τιμή συναλλάγματος $1\$ = 120$ δρχ. για να μειώσει το πλεόνασμα της αυτό μπορεί να ανακοινώσει ότι η επίσημη τιμή συναλλάγματος της μεταβάλλεται σε $1\$ = 100$ δρχ. Με τον τρόπο αυτό τα ελληνικά προϊόντα και υπηρεσίες θα γίνουν ακριβότερα για τους Αμερικάνους , οι οποίοι θα μειώσουν τις εισαγωγές τους από την Ελλάδα . Από το άλλο μέρος , με το ανατιμημένο του νόμισμα , οι Έλληνες θα μπορέσουν να αγοράσουν φθηνότερα τα αμερικάνικα προϊόντα και υπηρεσίες . Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση των εισαγωγών της Ελλάδος από την Αμερική. Με την νέα επίσημη ισοτιμία συναλλάγματος επομένως , θα αυξηθούν οι εισαγωγές και θα μειωθούν οι εξαγωγές της χώρας στο ισοζύγιο πληρωμών .

Τα μειονεκτήματα μιας ανατίμησης είναι ίδια με αυτά της υποτίμησης . Με την ανατίμηση δεν είναι βέβαιο ότι θα λειτουργήσουν όλα αυτά τα αποτελέσματα που περιγράψαμε στο μέτρο που χρειάζεται για να ισοσκελιστεί το ισοζύγιο πληρωμών .

Για να κατανοήσουμε την επίδραση που ασκεί η βελτίωση της υποτίμησης του νομίσματος μιας χώρας στο ισοζύγιο πληρωμών , αναφέρουμε το παρακάτω παράδειγμα :

Έστω ότι η συναλλαγματική ισοτιμία ανάμεσα στη δραχμή και στην ιταλική λιρρέτα είναι : 1 δραχμή να ισοδυναμεί με 10 ιταλικές λιρρέτες . Έστω ότι η Ιταλία αποφασίζει να υποτιμήσει τη λιρρέτα κάνοντας την ισοτιμία 1 προς 15 . Με την υποτίμηση αυτή οι ιταλικές εξαγωγές προς την Ελλάδα γίνονται φθηνότερες γιατί ενώ πριν από την υποτίμηση ένα ιταλικό προϊόν στοίχιζε 1.200 λιρρέτες για την Ελλάδα κοστίζει 120 δραχμές . Τώρα όμως μετά την υποτίμηση κοστίζει 80 δραχμές . Έτσι θα πρέπει να υπάρχει μια αύξηση της ζήτησης από την Ελλάδα για τα ιταλικά προϊόντα . Οι εισαγωγές όμως της Ιταλίας από την Ελλάδα γίνονται ακριβότερες γιατί όταν ένα ελληνικό προϊόν που κόστιζε 100 δραχμές κοστίζει στον Ιταλό εισαγωγέα πριν από την υποτίμηση 1.000 λιρρέτες , ενώ μετά την υποτίμηση στοιχίζει 1.500 λιρρέτες . Επομένως υπάρχει πιθανότητα να έχουμε μείωση της ζήτησης για ελληνικά προϊόντα από την Ιταλία .

Κατά πόσο όμως το εμπορικό ισοζύγιο θα βελτιωθεί εξαρτάται από το κατά πόσο η ελληνική ζήτηση για τα ελληνικά προϊόντα είναι ελαστική ή ανελαστική . Η υποτίμηση της ιταλικής λιρρέτας θα έχει σαν συνέπεια να κάνει τις ιταλικές εξαγωγές προς την Ελλάδα φθηνότερες , αλλά αν η ελληνική ζήτηση για τα ιταλικά προς εξαγωγή προϊόντα είναι ανελαστική τότε η Ελλάδα θα ξοδεύει λιγότερα για εισαγωγές από την Ιταλία και επομένως το ιταλικό εμπορικό ισοζύγιο θα βελτιώνεται .

Επίσης η υποτίμηση της ιταλικής λιρρέτας έχει σαν συνέπεια να κάνει τις ιταλικές εισαγωγές από την Ελλάδα ακριβότερες , αλλά αν η ιταλική ζήτηση για εισαγωγές είναι ανελαστική , τότε θα ξοδεύεται μεγαλύτερη ποσότητα από λιρρέτες για εισαγωγές και το ιταλικό εμπορικό ισοζύγιο θα χειροτερεύσει .

6.6. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΙΣΟΤΙΜΙΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Το σύστημα των σταθερών ισοτιμιών συναλλάγματος έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- 1) Η τιμή του συναλλάγματος διατηρείται σταθερή και έτσι αποφεύγεται ο κίνδυνος από τις συναλλαγματικές μεταβολές.
- 2) Το σύστημα σταθερών ισοτιμιών συναλλάγματος δίνει ένα αυτόματο μηχανισμό ισορροπίας. Οι χώρες που έχουν πλεόνασμα, είναι αναγκασμένες να αυξήσουν την προσφορά του χρήματος τους, με αποτέλεσμα να μειωθεί η ζήτηση και

να αυξηθεί η προσφορά του νομίσματος τους στην αγορά του συναλλάγματος. Οι χώρες που έχουν έλλειμα, είναι αναγκασμένες να μειώσουν την προσφορά χρηματός τους, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ζήτηση και να μειωθεί η προσφορά του νομίσματος τους στην αγορά συναλλάγματος.

Το σύστημα της σταθερής ισοτιμίας συναλλάγματος έχει τα εξής σοβαρά μειονεκτήματα:

1) Είναι υποχρεωμένες οι νομισματικές αρχές να παρεμβαίνουν έμμεσα στην αγορά συναλλάγματος και αυτό καταστρατηγεί την ελεύθερη οικονομία.

2) Η κεντρική αρχή κάθε χώρας είναι υποχρεωμένη να παίρνει σοβαρά οικονομικά και νομισματικά μέτρα που πιθανόν να οδηγήσουν σε ανισορροπία της χώρας (πληθωρισμός, ανεργία, κλπ.). Με άλλα λόγια, είναι υποχρεωμένη η κεντρική αρχή να θυσιάσει την "εσωτερική σταθερότητα της οικονομίας" για να επιτύχει ισοσκελίση του ισοζυγίου πληρωμών.

3) Είναι υποχρεωμένη η Κεντρική Τράπεζα κάθε χώρας να διατηρεί μεγάλο ύψος συναλλαγματικών αποθεματικών εάν θέλει να παρεμβαίνει στην διατήρηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

6.7 ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Με το σύστημα της ελεύθερα μεταβαλλόμενης τιμής συναλλάγματος, το έλλειμα ή το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών της χώρας, διορθώνεται αυτόματα με την αυξομείωση της τιμής του συναλλάγματος. Το σύστημα της ελεύθερης τιμής συναλλάγματος (floating exchange rates system) έχει δύο παραλλαγές: το σύστημα της απόλυτα ελεύθερης μεταβολής στην τιμή συναλλάγματος, (clean float exchange rate system) και το σύστημα της ελεγχόμενης μεταβολής στην τιμή συναλλάγματος (Managed float exchange rate system).

6.8 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την τιμή του συναλλάγματος είναι:

1) Εάν οι εξαγωγές είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές, τότε η ζήτηση για το νόμισμα της χώρας στις διάφορες αγορές συναλλάγματος θα είναι υψηλότερη από την προσφορά νομίσματος για την πληρωμή των εισαγόμενων προϊόντων. Η τιμή του νομίσματος της χώρας θα αυξηθεί σε σχέση με άλλα νομίσματα, το αντίθετο συμβαίνει αν οι εισαγωγές είναι μεγαλύτερες από τις εξαγωγές.

2) Η προσφορά και η ζήτηση συναλλάγματος επηρεάζουν τις ισοτιμίες του συναλλάγματος.

3) Η κίνηση των κεφαλαίων, επηρεάζει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

6.9 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Το σημερινό παγκόσμιο νομισματικό σύστημα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν σύστημα ελεγχόμενης μεταβολής στην τιμή του συναλλάγματος. Με το σύστημα αυτό, αφήνεται η ελεύθερη αγορά να καθορίσει την τιμή ισορροπίας συναλλάγματος, αλλά οι κεντρικές τράπεζες των χωρών παρεμβαίνουν και διευκολύνουν την πορεία

προς την αποκατάσταση της ισορροπίας ή προσπαθούν με την παρέμβαση τους να εξαλείψουν τις άσκοπες αυξομειώσεις της τιμής του συναλλάγματος γύρω από την τιμή ισορροπίας.

Οι διάφορες κεντρικές τράπεζες των χωρών κάτω από αυτό το νομισματικό σύστημα είναι υποχρεωμένες να παρεμβαίνουν όταν υπάρχουν προσωρινές ανισορροπίες στην τιμή συναλλάγματος με την τιμή ισορροπίας τους. Είναι όμως πολύ δύσκολο στη πράξη να γνωρίζουν οι νομισματικές αρχές της χώρας αν η νέα αγοραία τιμή ισορροπίας είναι προσωρινή και πρέπει να διορθωθεί ή εάν είναι μόνιμη και πρέπει να αφεθεί ελεύθερη χωρίς παρεμβάσεις. Επίσης, για να έχουν τη δυνατότητα οι κεντρικές τράπεζες να παρεμβαίνουν και να αποκαθιστούν τις μικρές ανισορροπίες, πρέπει να έχουν συγκεντρώσει συναλλαγματικά αποθέματα που θα τα χρησιμοποιούν για να αποκαταστήσουν την αγοραία τιμή ισορροπίας του συναλλάγματος.

Όπως είναι φανερό το σύστημα αυτό είναι ένα ενδιάμεσο σύστημα μεταξύ των ακραίων συστημάτων της απόλυτα σταθερής τιμής συναλλάγματος και της απόλυτα ελεύθερης μεταβολής στην τιμή συναλλάγματος.

6.10 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ- ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την τιμή συναλλάγματος είναι:

1) Εάν οι εξαγωγές είναι μεγαλύτερες από τις εισαγωγές, τότε η ζήτηση για το νόμισμα της χώρας στις διάφορες αγορές συναλλάγματος θα είναι υψηλότερη από την προσφορά νομίσματος για την πληρωμή των εισαγόμενων προϊόντων. Η τιμή του νομίσματος της χώρας θα αυξηθεί σε σχέση με άλλα νομίσματα, το αντίθετο συμβαίνει αν οι εισαγωγές είναι μεγαλύτερες από τις εξαγωγές.

2) Η προσφορά και η ζήτηση συναλλάγματος επηρεάζουν τις ισοτιμίες του συναλλάγματος.

3) Η κίνηση των κεφαλαίων, επηρεάζει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

ΜΕΡΟΣ Β

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ

ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

7.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Είναι το ενιαίο μελλοντικό νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποφασίστηκε με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση που κυρώθηκε από τα κοινοβούλια των κρατών-μελών εξ ονόματος των λαών.

Οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων προτίμησαν αυτή την ονομασία από οποιαδήποτε άλλη (π.χ. ecu), γιατί με αυτήν αποδίδεται καλύτερα η κοινή ταυτότητα της Ευρώπης και δεν υπάρχει το ενδεχόμενο σύγκρισης με οποιαδήποτε υφιστάμενο νόμισμα μιας χώρας είτε στο παρόν είτε στο παρελθόν.

7.2 ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Για τον περισσότερο κόσμο θα αποτελέσει μέρος της καθημερινής ζωής του το αργότερο την 1η Ιανουαρίου του 2002, όταν θα κυκλοφορήσουν κέρματα και χαρτονομίσματα του Ευρώ. Ωστόσο, το ευρώ θα είναι ένα νόμιμο νόμισμα από την 1η Ιανουαρίου 1999, πράγμα που θα καταστήσει δυνατή τη χρησιμοποίηση του στις χρηματαγορές και σε μια σειρά επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Η μετάβαση πραγματοποιείται σε δύο στάδια, γιατί χρειαζόμαστε πολύ χρόνο για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις, οι λιανοπωλητές και οι δημόσιες διοικήσεις να προετοιμαστούν ώστε να διεξάγουν τις συναλλαγές τους με ευρώ, όπως και για την έκδοση νέων χαρτονομισμάτων και για την κοπή νέων κερμάτων.

Πρόκειται για μεγάλο έργο αν σκεφθούμε ότι σήμερα κυκλοφορούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση περισσότερο από 12 δισεκατομμύρια χαρτονομίσματα και 70 δισεκατομμύρια κέρματα. Τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα του ευρώ θα αρχίσουν να κυκλοφορούν το αργότερο την 1η Ιανουαρίου του 2002 και το παλαιό νόμισμα κάθε χώρας θα εξακολουθεί να είναι εν χρήσει για έξι μήνες ακόμη μετά την ημερομηνία αυτή. Θα εκδοθούν χαρτονομίσματα των 5,10,20,50,100,200 και 500 ευρώ, ενώ θα κοπούν οκτώ διαφορετικά κέρματα από 2 ευρώ έως 100.

7.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Τα χαρτονομίσματα του ευρώ θα είναι περίπου το ίδιο σε όλες τις χώρες που θα συμμετέχουν στο ενιαίο νόμισμα. Τα τραπεζογραμμάτια ενδέχεται να φέρουν ένα διακριτικό στη μια πλευρά, το οποίο θα επιτρέπει τον προσδιορισμό της εκδότριας

χώρας. Τον Δεκέμβριο του 1996, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) επέλεξε τις παραστάσεις που θα φέρουν τα τραπεζογραμμάτια. Τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ θα είναι διαθέσιμα σε χαρτονομίσματα των 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ευρώ. Όσον αφορά τα κέρματα, θα υφίστανται οκτώ είδη, από 1 λεπτό έως 2 ευρώ. Θα έχουν μια κοινή όψη και μια <<εθνική>> όψη. Η κατασκευή των κερμάτων όπως και των τραπεζογραμματίων θα αρχίσει κατά τους πρώτους μήνες του 1998.

7.4 Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Η οικονομία της Ευρώπης βασίζεται πλέον σε μια ενιαία αγορά, η οποία θα λειτουργήσει πολύ καλύτερα με ένα ενιαίο νόμισμα. Τα μέλη της Ε.Ε. πραγματοποιούν το 70% των εμπορικών συναλλαγών τους μεταξύ τους, πράγμα που σημαίνει ότι με ένα ενιαίο σταθερό νόμισμα θα διεξάγουν πολύ περισσότερες. Το Ευρώ δεν μπορεί να επιλύσει όλα τα προβλήματα, εάν δεν πληρούνται και άλλες προϋποθέσεις ωστόσο, όμως, ως σταθερό νόμισμα θα συμβάλει στη δημιουργία μιας ισχυρής οικονομίας που θα μπορεί να αναπτύσσεται με ταχύτερους ρυθμούς.

Η ταχύτερη ανάπτυξη είναι απαραίτητη για να επιστρέψουν περισσότερα άτομα στην εργασία και για να επιτευχθεί ένα βελτιωμένο επίπεδο διαβίωσης τόσο για τα μεμονωμένα άτομα όσο και για το κοινωνικό περιβάλλον.

7.5 ΤΡΟΠΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΕΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Οι τρόποι που θα συμβάλει το ευρώ στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στην ευημερία είναι τουλάχιστον τρεις:

Πρώτον, θα μας απαλλάξει από εκείνες τις περιόδους νομισματικών διαταραχών που πλητούν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών. Έχουμε συνηθίσει τόσο πολύ στην αστάθεια των Ευρωπαϊκών Νομισματικών, που έχουμε την τάση να ξεχνάμε ότι οι απρόβλεπτες συναλλαγματικές διακυμάνσεις περιόρισαν τους ρυθμούς ανάπτυξης και συντέλεσαν στη μείωση των θέσεων απασχόλησης. Η τελευταία σοβαρή αναταραχή του 1995 κόστισε στην Ε.Ε. πτώση του ρυθμού ανάπτυξης κατά 2% και μείωση των θέσεων εργασίας κατά 1,5 εκατομμύρια.

Το ευρώ θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ευημερία, μειώνοντας το επιχειρηματικό κόστος. Οι επιχειρηματικές δεν θα υποβάλλονται πλέον στη δαπάνη διαχείρισης διαφόρων νομισμάτων. Κάθε μείωση του κόστους καθιστά μια επιχείρηση ανταγωνιστικότερη και συχνά είναι σε θέση να μεταβιβάσει τα συνακόλουθα οφέλη στους πελάτες της.

Τρίτον, τα μέσα επιτόκια θα είναι χαμηλότερα από ό,τι τώρα, πράγμα που θα έχει ευνοϊκές συνέπειες για τις επενδύσεις και την απασχόληση.

7.6 ΤΕΣΤ ΥΓΕΙΑΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Το ευρώ δεν θα υιοθετηθεί από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 1η Ιανουαρίου 1999. Στην ουσία πάντως όλες έχουν εκδηλώσει την πρόθεσή τους να ενταχθούν στην ζώνη του ευρώ το ταχύτερο δυνατόν, πράγμα που σημαίνει μόλις η οικονομία τους καταστεί υγιής.

Η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν τη δυνατότητα να μην αποφασίσουν να συμμετάσχουν αμέσως . Οι υπόλοιπες χώρες πρέπει να περάσουν με επιτυχία το "Τέστ Υγείας ". Οι Αρχηγοί κρατών- μελών θα συντάξουν εκθέσεις για τις οικονομικές επιδόσεις όλων των χωρών το νωρίτερο δυνατό εντός του 1998. Η κρίση τους για κάθε χώρα θα βασίζεται στα επονομαζόμενα "Κριτήρια σύγκλισης ".

Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, για να περάσει μια οικονομία το "τέστ υγείας " και να ενταχθεί στη ζώνη του ευρώ, οι δημόσιες δαπάνες δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα δημοσιονομικά της έσοδα σε ποσοστό υψηλότερο του 3% της συνολικής αξίας της οικονομίας της τον συγκεκριμένο χρόνο. Εάν τα χρέη της ανέρχονται σε πολύ υψηλότερα επίπεδα, πρέπει να μειωθούν σταδιακά στο 60% της συνολικής αξίας της οικονομίας, ενώ παράλληλα ο πληθωρισμός και τα επίπεδα δεν πρέπει να απέχουν σημαντικά από ορισμένα από τα χαμηλότερα στην Ε.Ε.

7.7 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του ευρώ είναι τα ακόλουθα :

α) Ένα ενιαίο νόμισμα σημαίνει ότι όσοι ταξιδεύουν στη Κοινότητα δεν θα χρειάζεται πλέον να προμηθεύονται συνάλλαγμα χάνοντας έτσι χρήματα σε κάθε συναλλαγή , όπως συμβαίνει σήμερα .

β) Θα εξαφανιστούν επίσης οι προμήθειες που καταβάλλονται στις τράπεζες για την αγορά ή πώληση συναλλάγματος . Ιδιαίτερα θα επωφεληθούν οι μικρές επιχειρήσεις καθώς οι πληρωμές και οι μεταφορές χρηματικών ποσών μεταξύ κρατών-μελών θα γίνουν ταχύτερες πιο αξιόπιστες και φθηνότερες .

γ) Για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές , το ενιαίο νόμισμα θα άρει επίσης την αβεβαιότητα που επικρατεί όσον αφορά την τιμή πώλησης των προϊόντων. Όπως είναι ήδη γνωστό , μια ξαφνική αλλαγή της ισοτιμίας μπορεί να εξαφανίσει τα περιθώρια κέρδους μέσα σε λίγες ώρες .

δ) Με την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος οι επιχειρήσεις μικρές και μεγάλες , θα μπορούν λοιπόν να δραστηριοποιούνται ευκολότερα σε όλη τη ζώνη του ευρώ και όχι μόνο στη χώρα εγκατάστασης τους .

ε) Επιπλέον , εάν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τιμολογούνται σε ένα και μοναδικό νόμισμα , η ανταγωνιστική ισχύς της ενιαίας αγοράς θα αυξηθεί σημαντικά προς όφελος ολόκληρης της Κοινότητας . Κατ' αυτό τον τρόπο , το ενιαίο νόμισμα θα συμβάλει επίσης στο να τονωθεί η ανάπτυξη και η απασχόληση .

Τα σημαντικότερα μειονεκτήματα του ευρώ είναι τα εξής :

α) Η απώλεια του εθνικού μας νομίσματος , της δραχμής, που ως σημειωθεί ότι έχει ιστορία 2700 ετών . Ωστόσο μια μικρή ηθική αμοιβή για τη χώρα μας είναι ότι στο ενιαίο νόμισμα της ΕΕ το ευρώ θα αναγράφεται με λατινικούς και ελληνικούς χαρακτήρες .

β) Μεγάλο φορτίο από τη μεταβολή αυτή θα φέρουν οι τράπεζες , οι υπηρεσίες των οποίων όλοι μας σχεδόν καθημερινά έχουμε ανάγκη και χρησιμοποιούμε . Υπολογίζεται ότι η προσαρμογή του λογιστικού και λογισμικού συστήματος στις νέες ανάγκες που επιβάλλει η Ο.Ν.Ε. θα κοστίσει σε κάθε τράπεζα τα κέρδη ενός εξαμήνου.

Για το λόγο αυτό οι εμπορικές τράπεζες κάθε άλλο παρά διαφωνούν με το ενδεχόμενο της μετάθεσης της νομισματικής ένωσης, αν κάτι τέτοιο προκύπτει από τις συζητήσεις κορυφής, που διενεργούνται αυτήν την περίοδο στα όργανα της

Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ) Ίσως δημιουργηθεί πρόβλημα στα συστήματα λιανικών πληρωμών ή πληρωμών μικρών ποσών, όπου, λόγω του όγκου τους, η λειτουργία στο νέο νόμισμα είναι δυσχερής στην εφαρμογή. Έτσι, αναμένεται για κάποιο χρονικό διάστημα η διατήρηση του προηγούμενου εθνικού καθεστώτος.

7.8 ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Όλοι είμαστε καταναλωτές, φορολογούμενοι, δανειζόμενοι, αποταμιευτές και επενδυτές σε κάποια στιγμή της ζωής μας και το ευρώ θα έχει πρακτικές συνέπειες για όλες αυτές τις δραστηριότητες. Πρόσφατες μέλετες έδειξαν ότι το 90% των πολιτών της ΕΕ αναγνωρίζουν το γεγονός αυτό και επιθυμούν να έχουν ισορροπημένη και αντικειμενική πληροφόρηση για το ευρώ. Παράλληλα με την ενημέρωση για τις πρακτικές συνέπειες που θα έχει η καθιέρωση για τις πρακτικές συνέπειες που θα έχει η καθιέρωση του ευρώ, η πληροφόρηση αυτή θα πρέπει να κατευνάσει τις ανησυχίες του κοινού και να υπογραμμίσει τα πολυάριθμα πραγματικά οφέλη για τα οποία αξίζει τον κόπο να πραγματοποιηθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Ποιός θα αναλάβει να μεταδώσει όλα αυτά τα πληροφοριακά στοιχεία σε εκείνους που τα έχουν ανάγκη; Οι τράπεζες, τα καταστήματα λιανικής πώλησης, οι ειδικευμένοι σε λογιστικά θέματα και οι οργανώσεις καταναλωτών βρίσκονται όλοι στην πρώτη γραμμή όταν θα πρέπει να δοθούν σαφείς και πρακτικές εξηγήσεις. Το μέγεθος όμως τις επικοινωνιακής πρόκλησης αντιπροσωπεύει το ευρώ απαιτεί και την ενεργό συμμετοχή των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και διοικήσεων. Πράγματι, πολλά κράτη μέλη κατάρτισαν προγράμματα επικοινωνίας από κοινού με την Επιτροπή.

Η συνεργασία αποτελεί τη βασική αρχή η οποία στηρίζει τα προγράμματα αυτά. Οι εθνικές κυβερνήσεις είναι σε θέση να έχουν καλύτερη επίγνωση των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων και ευαισθησιών των πολιτών τους, ενώ η Επιτροπή έχει μια γενική εικόνα του τι συμβαίνει σε όλη την ΕΕ όσον αφορά τις επικοινωνιακές πρωτοβουλίες για το ευρώ. Έτσι μπορούν να εντοπισθούν οι επιτυχείς πρωτοβουλίες και να ενθαρρυνθεί η υιοθέτησή τους και από άλλα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Επιτροπή παράγει γραπτό και οπτικοακουστικό υλικό αναφοράς, το οποίο μπορούν να συμβουλευούνται οι προαναφερθέντες φορείς και στη συνέχεια να το προσαρμόζουν ώστε να ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές ανάγκες του κοινού τους.

Ο εντοπισμός αυτών των αναγκών έχει ιδιαίτερη σημασία και θα πρέπει να δοθεί κάθε ευκαιρία για έκφραση των απόψεων τους σε όλους εκείνους τους οποίους αφορούν άμεσα οι αλλαγές που θα επιφέρει το ευρώ. Ένα πρακτικό παράδειγμα της διαβούλευσης ήταν το στρογγυλό τραπέζι που οργανώθηκε από την Επιτροπή τον Μάιο του 1997. Εκπρόσωποι των ενώσεων καταναλωτών, των κρατικών αρχών, των λιανικοπωλητών, των βιομηχανίας και των τραπεζών συναντήθηκαν με σκοπό να μοιραστούν τους και να αναζητήσουν πρακτικές λύσεις σε προβλήματα όπως η αναζήτηση του καλύτερου τρόπου για την εξοικείωση του κοινού με τις τιμές σε ευρώ.

Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά

ΣΤΑΔΙΟ

A

ΑΡΧΕΣ 1998

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΝΕ

ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΣΤΑΔΙΟ

B

ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΟΝΕ

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1999

ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΗΝ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΣΤΑΔΙΟ

Γ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2002

- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά

- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά

- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά
- Εισαγωγή της νέας νομισματικής διαφορά σταδιακά

- Οι τραπεζές και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί συνεχίζουν την προσαρμογή τους
- Οι δημόσιοι και ιδιώτες συναλλασσόμενοι εκτός των τραπεζών αρχίζουν να

- Εισαγωγή χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ
- Οι τράπεζες ολοκληρώνουν την προσαρμογή (συστήματα λιανικών επιχειρηματικών πληρωμών)
- Έκδοση μόνο ευρώ
- Απόσυρση χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε εθνικά νομίσματα
- Οι δημόσιοι και ιδιώτες συναλλασσόμενοι ολοκληρώνουν την προσαρμογή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

8.1 ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Το σενάριο της Μαδρίτης είναι μία συμφωνία-πλαίσιο μέσα από το οποίο δεν προβλέπεται σχέδιο ή χρονοδιάγραμμα σχετικά με το πως θα μεταβούν οι μεμονωμένες επιχειρήσεις στο ευρώ. Παρέχει ευελιξία, αφού κάθε επιχείρηση θα πρέπει να επιλέξει η ίδια πότε θα ξεκινήσει τις συναλλαγές της στο εννιαίο νόμισμα. Οι εταιρίες θα είναι ελεύθερες να χρησιμοποιούν το ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 1999 βάση της αρχής « μη απαγόρευση - μη υποχρέωση ».

Στην πράξη κάθε επιχείρηση μπορεί να επιλέξει μεταξύ δύο βασικών προσεγγίσεων :

- Να πραγματοποιήσει μια « πλήρη » αλλαγή την 1η Ιανουαρίου 2002
- Να χρησιμοποιεί το ευρώ για ορισμένες συναλλαγές κατά την μεταβατική περίοδο.

Εάν μια εταιρία επιλέξει τη δεύτερη εναλλακτική λύση, θα πρέπει να διατηρήσει τη δυνατότητα να εργάζεται με εθνικό νόμισμα για τις συναλλαγές της με οικονομικούς συναλλασσόμενους που δεν έχουν ακόμη πραγματοποιήσει την προσαρμογή, για παράδειγμα, καταβολή αμοιβών και μισθών, συναλλαγές με το ευρύτερο κοινό κ.λ.π. Αναπόφευκτα οι εταιρίες θα πρέπει να διαθέτουν ορισμένα τουλάχιστον συστήματα τα οποία να πραγματοποιούν τις μετατροπές μεταξύ των δύο διαφορετικών νομισμάτων ή να εργάζονται σε περισσότερα από ένα νομίσματα ταυτόχρονα.

Κατά την εκπόνηση του σχεδίου προσαρμογής της εταιρίας τους στην ΟΝΕ, τα διευθυντικά στελέχη θα πρέπει να λάβουν προσεκτικά υπόψη τα πλεονεκτήματα και το κόστος χρήσης του ευρώ κατά την μεταβατική περίοδο. Το σχετικό ισοζύγιο πλεονεκτημάτων και κόστους θα διαφέρει για κάθε επιχείρηση, ανάλογα με παράγοντες όπως η τομεακή δραστηριότητα και ο βαθμός διεθνούς έκθεσης.

8.2. ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι λόγοι για τους οποίους ενδέχεται οι εταιρίες να επιθυμούν τη χρήση του ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο είναι οι εξής :

1) Για να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδοτικές υπηρεσίες σε ευρώ : πολλές εταιρίες δραστηριοποιούνται στις χρηματαγορές και θα επηρεασθούν από τις εξελίξεις στις χρηματαγορές που μπορεί να υιοθετήσουν γρήγορα το ευρώ. Η υλοποίηση της ΟΝΕ θα αναδείξει ένα νέο σημαντικό διεθνές νόμισμα. Η κλίμακα του συνεπάγεται ότι οι αγορές σε ευρώ θα έχουν μεγαλύτερο βάθος και ρευστότητα σε σχέση με τα υπάρχοντα εθνικά νομίσματα και το γεγονός αυτό αναμένεται να

οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων . Η μεγαλύτερη ρευστότητα και η διάθεση πρόσθετων χρηματοδοτικών εργαλείων ίσως οδηγήσει σε μικρότερο χρηματοδοτικό κόστος των εταιριών . Συνεπώς , οι εταιρίες ενδέχεται να χρησιμοποιούν ναρτίτερα το ευρώ , τουλάχιστον σε ότι αφορά τις χρηματοδοτικές τους δραστηριότητες .

2) Για να απλοποιήσουν το εμπόριο και τις επενδύσεις μέσω της νομισματικής ένωσης : το ενιαίο νόμισμα θα εξαλείψει τους συναλλαγματικούς κινδύνους μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών . Οι εταιρίες που εμπορεύονται και επενδύουν σε ολόκληρη την Ένωση ίσως θεωρήσουν ότι τις εξυπηρετεί να συναλλάσσονται στο ενιαίο νόμισμα αντί να εργάζονται σε διάφορα εθνικά νομίσματα .

3) Για να απλοποιήσουν την εσωτερική λογιστική και τους απολογισμούς : ενώ ορισμένες πολυεθνικές εταιρίες εκφράζουν σήμερα τους ισολογισμούς όλων των θυγατρικών τους σε ένα νόμισμα (αν και λαμβάνουν υπόψη τους συναλλαγματικούς κινδύνους) , άλλες εκφράζουν τους ισολογισμούς των θυγατρικών τους στο νόμισμα της χώρας όπου είναι εγκαταστημένη η κάθε εταιρία . Το ευρώ θα δώσει την ευκαιρία απλοποίησης της εσωτερικής λογιστικής αλλά και των σχετικών εκθέσεων με τη χρήση ενός μόνο νομίσματος του ευρώ . Ίσως ορισμένες εταιρίες προτιμήσουν να αξιοποιήσουν αυτή την δυνατότητα από τη αρχή της μεταβατικής περιόδου

3) Για τα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό και τους πρώτους που θα «ευθυγραμιστούν» ανάλογα με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η εταιρία μπορεί να υπάρξουν εμπορικά πλεονεκτήματα στην προσφορά αγαθών και υπηρεσιών σε ευρώ κατά την μεταβατική περίοδο . Τα πλεονεκτήματα αυτά είναι προφανή στην περίπτωση του τραπεζικού και του χρηματοδοτικού τομέα , αλλά ίσως ισχύουν για όλους τους τομείς . Επιπλέον , η επιλογή θέσεων υπέρ του ευρώ μπορεί να είναι σημαντική για την εικόνα των εταιριών . Όσο πλησιάζει η ONE , οι αγορές θα κρίνουν ολοένα και περισσότερο τις εταιρίες σε σχέση με την ποιότητα της προετοιμασίας τους για το ευρώ . Εάν οι αγορές θεωρούν ότι οι εταιρίες καθυστέρησαν ή είναι αναποτελεσματικές , η αρνητική σχετική εκτίμηση μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση της πιστοληπτικής της ικανότητας ή σε χαμηλότερες τιμές των μετοχών της .

4) Για τα σχέδια τα οποία θα ολοκληρωθούν μετά το 2002. Πολλά σχέδια έχουν διάρκεια που υπερβαίνει τις προθεσμίες για την μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Κατά τη μεταβατική περίοδο , οι εταιρίες μπορούν να προτιμήσουν να καταρτίσουν τους λογαριασμούς των σχεδίων που συνεχίζονται και μετά το 2002 σε ευρώ , και έτσι να αποφεύγουν μετατροπές που δεν είναι απαραίτητες .

5) Για την αποφυγή « συμφορήσεων » στους τομείς της διοικητικής υποστήριξης και του προσωπικού . Οι επιχειρήσεις , και ιδίως οι μεγάλες εταιρίες , διαθέτουν εκατοντάδες ή και χιλιάδες συστήματα πληροφοριών και διαχείρισης που θα πρέπει να προσαρμοστούν στο ευρώ . Η κλίμακα των σχετικών εργασιών μπορεί να είναι τέτοια που η πλήρης αλλαγή , για παράδειγμα κατά την διάρκεια ενός τριημέρου , θα οδηγούσε σε «διοικητικές» συμφορήσεις και έλλειψη του απαραίτητου προσωπικού . Έτσι πολλές εταιρίες ίσως θεωρήσουν απλούστερο να κατανειμουν την αλλαγή σε μία μεγαλύτερη περίοδο .

8.3 ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Τα διευθυντικά στελέχη ίσως όμως να έχουν λόγους για την καθυστέρηση της χρήσης του ευρώ έως τον Ιανουάριο του 2002 . Οι λόγοι αυτοί μπορεί να είναι οι ακόλουθοι :

1) Οι λιανικές συναλλαγές θα συνεχίσουν να πραγματοποιούνται σε εθνικό

νόμισμα έως το 2002 . Ελλείψει χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ είναι προφανές ότι η μεγάλη πλειονότητα των λιανικών συναλλαγών θα πραγματοποιείται σε εθνικά νομίσματα το 2002 . Οι εταιρίες των οποίων οι συναλλαγές είναι κυρίως με μεμονωμένους πολίτες και ΜΜΕ δεν θα έχουν ισχυρά κίνητρα για να μεταβούν νωρίς στο ευρώ δεδομένου ότι οι πελάτες τους θα συνεχίσουν να συναλλάσσονται αποκλειστικά με τα εθνικά νομίσματα .

2) Το κόστος της ανάπτυξης συστημάτων που μπορούν να λειτουργούν με δύο νομίσματα . Όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι εταιρίες δεν θα μπορούν να περάσουν σε ένα πλήρες « περιβάλλον ευρώ » ως το 2002 , και έτσι θα πρέπει να διαθέτουν ορισμένα τουλάχιστον συστήματα που να μπορούν να λειτουργούν και με δύο νομίσματα . Αυτό δεν σημαίνει ότι θα απαιτούνται διπλά λογιστικά συστήματα, αλλά μάλλον θα να αναπτυχθούν συστήματα μετατροπών ανάλογα με αυτά που εξετάζει η τραπεζική κοινότητα. Οι εν λόγω μετατροπές θα καταστούν άνευ αντικειμένου μετά το 2002, γεγονός που συνεπάγεται κόστος ανάπτυξης και επένδυσης για μια πολύ μικρή περίοδο.

3) Οφέλη από τυποποιημένα “πακέτα αλλαγής”: όλες οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα στην αλλαγή προς το ενιαίο νόμισμα. Με το χρόνο, οι εταιρίες θα μπορούν να επωφεληθούν από την πείρα και τα σχέδια άλλων επιχειρήσεων. Οι επιχειρηματικές ενώσεις θα διαδραματίσουν ρόλο κλειδί ως προς το σημείο αυτό. Επιπλέον, το ενιαίο νόμισμα αντιπροσωπεύει μια εμπορική ευκαιρία για τομείς που θα μπορούσαν να συνδράμουν εταιρίες στη εν λόγω αλλαγή. Οι σχεδιαστές λογισμικού είναι πιθανόν να αναπτύξουν συστήματα αναβάθμισης των υπαρχόντων “ πακέτων ” ώστε να τα καταστήσουν συμβατά με το ευρώ. Οι λογιστικές εταιρίες θα μπορούσαν να προσφέρουν συμβουλές για την αλλαγή αυτή στο πλαίσιο των κανονικών υπηρεσιών τους, για παράδειγμα με την ευκαιρία των ετησίων ελέγχων. Οι εταιρίες συμβούλων και οι νομικές εταιρίες θα μπορούσαν επίσης να αναπτύξουν σχετικά προγράμματα. Μολονότι οι τυποποιημένες λύσεις δεν μπορούν να οδηγήσουν σε απολύτως αυτοματοποιημένη αλλαγή για τις εταιρίες, θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη διατήρηση του κόστους της σχετικής επένδυσης σε χαμηλά επίπεδα.

8.4 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το κεφάλαιο αυτό φιλοδοξεί να κάνει μια απογραφή των κυρίων θεμάτων που προκύπτουν για τις διάφορες επιχειρηματικές λειτουργίες από το πέρας στο ενιαίο νόμισμα. Έτσι, καταγράφονται περισσότερες ερωτήσεις από απαντήσεις. Το ευρώ θα βελτιώσει τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς εξαλείφοντας τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις και παρέχοντας μια κοινή λογιστική μονάδα για τις εμπορικές δραστηριότητες. Έτσι, θα ενθαρρυνθούν το διασυνοριακό εμπόριο και οι επενδύσεις, γεγονός που θα οδηγήσει σε αύξηση των ανταγωνιστικών πιέσεων σε πολλές αγορές. Οι επιπτώσεις θα είναι διαφορετικές ανάλογα με τον τομέα, για παράδειγμα θα είναι πιο εμφανείς στον τραπεζικό και χρηματοδοτικό τομέα. Ωστόσο, και οι μη χρηματοδοτικές δραστηριότητες θα επηρεαστούν για διάφορους λόγους:

1) Η διαφάνεια των τιμών μεταξύ των χωρών θα αυξηθεί, και οι εταιρίες δεν θα μπορούν πλέον να διατηρούν υψηλά διαφορικά τιμών μεταξύ χωρών (ακόμη και αν διατηρείται κάποια κατάτμηση των αγορών για διάφορους λόγους για παράδειγμα, φορολογία, διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές κλπ). Η πίεση θα είναι μεγαλύτερη στις παραμεθόριες περιοχές και για προϊόντα υψηλής αξίας που μπορούν να

μεταφερθούν εύκολα. Οι συνηθείς καταναλωτές αναμένουν να επωφεληθούν από τη μεγαλύτερη διαφάνεια των τιμών. Το γεγονός αυτό μπορεί επίσης να ενθαρρύνει την ανάπτυξη πρακτικών αγοράς σε ολόκληρη την Ευρώπη από μεγάλους οργανισμούς λιανικών πωλήσεων.

2) Ανάγκη κατάρτισης τιμοκαταλόγων σε ευρώ: έως τον Ιανουάριο του 2002 το αργότερο, οι εταιρείες θα πρέπει να αλλάξουν τις τιμές τους σε ευρώ. Η κατάρτιση ενός τιμοκαταλόγου σε ευρώ δεν είναι θέμα μόνο πολλαπλασιασμού με την καθορισμένη ισοτιμία. Οι τιμές θα πρέπει να καθορισθούν σε επίπεδα τα οποία να είναι αποτελεσματικά από πλευράς μάρκετινγκ και, αναπόφευκτα, ορισμένες τιμές θα πρέπει να αναπροσαρμοσθούν ως προς την πραγματική τους αξία. Για τα είδη χαμηλής αξίας, η ποσοστιαία μεταβολή της τιμής μπορεί να είναι σημαντική. Θα πρέπει να εξηγηθούν αυτές οι αλλαγές τιμών σε πελάτες που ενδοχομένως να αντιμετωπίσουν καχύποπτα "κρυφές" αυξήσεις τιμών. Οι εταιρίες ίσως θελήσουν να επωφεληθούν από το ενιαίο νόμισμα "στρογγυλεύοντας προς τα κάτω" τις τιμές τους ή τουλάχιστον αποδεικνύοντας ότι οι τιμές τους δεν αυξήθηκαν, κατά μέσο όρο. Η ενημέρωση και η βοήθεια των καταναλωτών μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο μάρκετινγκ για την αύξηση των μεριδίων αγοράς.

3) Διπλή αναφορά τιμών: πολλά άτομα θα αντιμετωπίσουν σημαντικές δυσκολίες στην προσαρμογή τους στη νέα διάρθρωση των τιμών. Για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες αυτές, προτάθηκε να υπάρχει διπλή αναφορά των τιμών των τιμών θα έχει σε ευρώ και εθνικό νόμισμα τόσο πριν όσο και μετά τη εμφάνιση των χαρτονομισμάτων και των κερμάτων σε ευρώ. Η διπλή αναφορά των τιμών θα έχει δύο στόχους: εκπαιδευτικό, αφού θα μπορούσε να βοηθήσει την εξοικείωση των καταναλωτών στις συναλλαγές τους με ευρώ προστασία του καταναλωτή, αφού θα καθιστούσε δυσκολότερο για τις επιχειρήσεις να "κρύψουν" αυξήσεις τιμών. Οι ενώσεις καταναλωτών ζήτησαν να γίνει υποχρεωτική η διπλή αναφορά των τιμών ακόμη και πριν από την εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ στην οικονομία. Οι επιχειρήσεις δεν είναι τόσο πρόθυμες να δεχθούν τη ιδέα μιας δεσμευτικής νομοθεσίας δεδομένου ότι θα συνεπαγόταν κόστος (διπλή αναφορά, τροποποίηση του λογισμικού των ηλεκτρονικών υπολογιστών κλπ.). Η Επιτροπή εξετάζει πως θα μπορούσε να εισαχθεί η διπλή αναφορά των τιμών κατά τον καλύτερο τρόπο. Σε οποιαδήποτε περίπτωση, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εξετάζουν όλα τα θέματα σχετικά με την υποχρέωσή τους για ενημέρωση των πελατών τους, και όχι απλώς το θέμα της διπλής αναφοράς των τιμών. Θα ήταν επίσης σκόπιμο για τις εταιρείες να αρχίσουν να ενσωματώνουν τις ευρωπαϊκές διαγραφές στα μελλοντικά τους συστήματα αναφοράς (ταμειακές μηχανές για παράδειγμα) και έτσι να καταλείψουν το κόστος της επένδυσης σε μεγαλύτερη περίοδο.

8.5 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Οι υπηρεσίες χρηματοδότησης και ταμείου θα είναι οι πρώτες που θα επηρεαστούν από το ενιαίο νόμισμα και οι διευθυντές θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα :

α) Εξάλειψη του κόστους των συναλλαγών σε συνάλλαγμα και του συναλλαγματικού κινδύνου. Οι συναλλαγές που αφορούσαν την αντιμετώπιση των συμμετέχοντων νομισμάτων ως διαφορετικών θα καταργηθούν. Έτσι το πέρασμα από το εθνικό νόμισμα στο ενιαίο δεν θα συνεπάγεται συναλλαγματικό κίνδυνο παρά

μόνο υπολογισμούς για την μετατροπή . Οι διευθυντές θα πρέπει να προετοιμαστούν για την κατάσταση αυτή και να διασφαλίσουν ότι οι ανάλογες συμβάσεις (παράγωγα νομισματικά swaps κ.λ.π.) θα λαμβάνουν υπόψη το ξεκίνημα της νομισματικής ένωσης . Οι υπηρεσίες χρηματοδότησης του ταμείου ίσως χρειαστεί να αναδιοργανωθούν . Τα πλεονεκτήματα αυτά ίσως επεκταθούν και εκτός των συνόρων της ΕΕ αν το ευρώ καθιερωθεί ως διεθνές νόμισμα συναλλαγών .

β) Η αλλαγή των χρηματαγορών . Οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται στις χρηματαγορές θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις επιπτώσεις του ενιαίου νομίσματος στις αγορές αυτές . Θα εμφανιστεί μία « εγχώρια αγορά του ευρώ » που θα απορροφήσει τις εθνικές αγορές των συμμετοχόντων των κρατών - μελών . Οι αποδόσεις των ομολόγων μπορεί να επηρεαστούν από την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου . Από αυτό συνεπάγεται ότι μπορεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε άλλες συνιστώσες της απόδοσης (ρευστότητα της αγοράς , πιστωτικός κίνδυνος , διαφορές φορολογίας) . Οι εταιρίες θα πρέπει να εξετάσουν αν οι νέες εκδόσεις ομολόγων μπορούν να εκφράζονται σε ευρώ κατά την διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και αν το υπόλοιπο του χρέους του θα μπορούσε να μετατραπεί σε ευρώ . Η εμφάνιση μιας μεγαλύτερης ρευστότητας αγοράς θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη κατανομή των κεφαλαίων και θα διευκολύνει τη δανειοδότηση . Ωστόσο ο ρόλος των μεγάλων συγκροτημάτων θα μειωθεί συγκριτικά στη μεγάλη αγορά ευρώ , και ορισμένα από αυτά ίσως να μην έχουν πια την ίδια αναγνώριση που έχουν οι εθνικές τους αγορές . Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των εταιριών που ζητούν τη διαβάθμιση των πιστωτικών τους κινδύνων .

γ) Χρηματηστήρια . Αντίθετα με τις αγορές χρήματος και ομολόγων , η φύση των προϊόντων που συναλλάσσονται στα χρηματηστήρια δεν θα επηρεαστεί από την ONE . Η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζουν τα χρηματηστήρια είναι να διασφαλισθεί ότι όλοι οι συναλλασσόμενοι και ιδίως οι μέτοχοι κατανοούν πλήρως τις πρακτικές πλευρές της μετάβασης στην ONE . Οι εταιρίες που είναι εισηγμένες σε χρηματηστήρια θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τη μετάβαση στο ευρώ και να πραγματοποιήσουν διαβουλεύσεις με τους μετόχους . Ειδικότερα , οι μεμονωμένοι πολίτες που κατέχουν μετοχές μπορούν να ζητήσουν η καταβολή των μερισμάτων να συνεχίσει να πραγματοποιείται σε εθνικό νόμισμα έως το 2002 .

δ) Συνταξιοδοτικά ταμεία . Άλλο ένα θέμα που θα πρέπει να εξεταστεί είναι η επίδραση της ONE στα συνταξιοδοτικά ταμεία των εταιριών . Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου θα ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου , για παράδειγμα σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ . Εναπόκειται στους διαχειριστές των συνταξιοδοτικών ταμείων να διασφαλίσουν ότι θα πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες προσαρμογές των χαρτοφυλακίων και ότι οι ασφαλισμένοι θα ενημερωθούν πλήρως για τις εν λόγω αλλαγές .

8.6 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ONE

Οι επιπτώσεις στη φορολογία και τη λογιστική μπορούν να χωριστούν σε θέματα που αφορούν την τελική μετατροπή των λογαριασμών και των φόρων σε ευρώ , και θέματα που αφορούν τη χρήση και των δύο νομισμάτων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου . Οι φορολογικές συνέπειες της ONE είναι κυρίως θέμα εθνικών φορολογικών αρχών . Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ XV) έκανε μία δημοσίευση τον Ιούλιο 1997, για τις λογιστικές συνέπειες του ευρώ με τίτλο «Λογιστική αντιμετώπιση της καθιέρωσης του Ευρώ » . Τα κυριότερα θέματα που πρέπει να εξετασθούν είναι :

1) Η μετατροπή των υπολοίπων συναλλάγματος . Οι θέσεις σε νομίσματα

συμμετέχοντων κρατών θα απόκρυσταλλωθούν τη στιγμή κατά την οποία θα καθοριστούν αμετάκλητα οι συναλλαγματικές ισοτιμίες . Αυτό μπορεί να δημιουργήσει κέρδη ή ζημιές ανάλογα με τις συναλλαγματικές κινήσεις μεταξύ της στιγμής κατά την οποία κτήθηκαν οι συναλλαγματικές θέσεις και της έναρξης της ΟΝΕ . Ο χειρισμός τους στους λογαριασμούς των εταιριών ίσως είναι διαφορετικός από χώρα σε χώρα (ένταξη στα κέρδη και ζημιές ή στα αποθεματικά στον ισολογισμό) .

2) Η πρακτική λειτουργία των φορολογικών συστημάτων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα πρέπει να διευκρινιστεί . Οι εταιρίες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι οι φορολογικές δηλώσεις μπορούν να υποβληθούν σε ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου , για παράδειγμα μπορούν οι ισολογισμοί των εταιριών να υποβληθούν σε ευρώ , μπορεί να πραγματοποιηθεί η επιστροφή του ΦΠΑ σε ευρώ . Η αποδοχή από την πλευρά των δημοσίων αρχών έστω και ορισμένων φορολογικών δηλώσεων σε ευρώ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη χρήση του ευρώ από τις εταιρίες πριν από το 2002 .

3) Αλλαγές στα λογιστικά συστήματα και το λογισμικό . Οι διευθυντές θα πρέπει να εξετάσουν αν τα υπάρχοντα λογιστικά συστήματα και τα λογισμικά επαρκούν για την υλοποίηση του σχεδίου μετάβασης στην ΟΝΕ της εταιρίας τους . Ορισμένα λογισμικά ίσως χρειαστεί να αλλάξουν ώστε να γίνουν λειτουργικά ενόψει της τελικής μετατροπής , για παράδειγμα για αν δέχονται υπομονάδες ενός νομίσματος . Οι εταιρίες που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν δύο διαφορετικά νομίσματα κατά τη μεταβατική περίοδο θα πρέπει να εξετασθούν αν τα λογισμικά τους έχουν τη σχετική δυνατότητα . Ίσως είναι χρήσιμο να έρθουν σε επαφή με εταιρίες λογισμικού ώστε να διερευνήσουν πως σκοπεύουν να προετοιμάσουν τα λογιστικά τους προγράμματα ενόψει του ενιαίου νομίσματος .

8.7 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Για να επιτευχθεί μια ομαλή και με χαμηλό κόστος μετάβαση στην ΟΝΕ , το προσωπικό θα πρέπει αν ενημερωθεί πλήρως για τα σχέδια της επιχείρησης και τις επιπτώσεις στις επαγγελματικές τους αρμοδιότητες . Η κατάρτιση και η επικοινωνία αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της στρατηγικής για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα μιας επιχείρησης και οι σχετικές δράσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν σε τρεις ομάδες :

α) Στελέχη - κλειδιά που πρέπει αν προετοιμάσουν τη μετάβαση στην ΟΝΕ , πρώτα θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι το προσωπικό που θα πρέπει να αναπτύξει τη στρατηγική της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα είναι πλήρως ενημερωμένο . Το προσωπικό των υπηρεσιών χρηματοδότησης ταμείου , λογιστικής και τεχνολογίας των πληροφοριών πρέπει να αποτελέσει την ομάδα προτεραιότητας . Ωστόσο , θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλοι τομείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας . Για παράδειγμα , οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν τις εμπορικές τους συναλλαγές με το ενιαίο νόμισμα κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου . θα πρέπει να εκπαιδεύσουν έγκαιρα το προσωπικό στο μάρκετινγκ .

β) Κατάρτιση του προσωπικού για τις επαγγελματικές του αρμοδιότητες . Έως την 1η Ιανουαρίου 2002, το αργότερο όλοι οι υπάλληλοι θα πρέπει να εργάζονται με το ευρώ . Θα απαιτηθεί κατάρτιση ανάλογα με τις αρμοδιότητες τους , και θα πρέπει αν δοθεί ιδιαίτερη σημασία στο προσωπικό που έχει επαφές με το ευρύτερο κοινό . Το εν λόγω προσωπικό θα πρέπει να πραγματοποιήσει άνετα υπολογισμούς σε ευρώ και να μπορεί να εξηγήσει τις νέες τιμές σε ευρώ καθώς και την επανατιμολόγηση

τυχόν συνεχιζόμενων συμβάσεων . Η κατάρτιση που μπορεί να παρασχεθεί στο προσωπικό ίσως είναι χρήσιμη και για την καθημερινή ζωή των υπαλλήλων και οι επιχειρήσεις θα πρέπει ενδεχομένως να διοργανώσουν σεμινάρια που να επεκτείνονται πέρα από ότι είναι απολύτως απαραίτητο από επαγγελματικής μόνο πλευράς .

γ) Πληροφορίες για τους μισθούς και τις συντάξεις . Το προσωπικό θα πρέπει να ενημερωθεί για τις επιπτώσεις του ενιαίου νομίματος στις οικονομικές του σχέσεις με τον εργοδότη του . Θα πρέπει να δοθούν σαφείς πληροφορίες σε ότι αφορά την αλλαγή των μισθών , των συντάξεων κ.λ.π. Για το σκοπό αυτό οι επιχειρήσεις θα πρέπει αν εξετάσουν το ενδεχόμενο διπλής αναφοράς ποσών , σε εθνικό νόμισμα και ευρώ , σε έγγραφα όπως η μισθοδοσία , τόσο πριν την εισαγωγή όσο και μετά την εισαγωγή του ενιαίου νομίματος .

8.8 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Η ανάγκη προσαρμογής των ηλεκτρονικών υπολογιστών στις προδιαγραφές του ενιαίου νομίματος αντιπροσωπεύει πιθανότατα τη μεγαλύτερη τεχνική και μια σημαντική επιχειρηματική πρόκληση σε ότι αφορά τη μετάβαση στην ΟΝΕ για τις επιχειρήσεις . Όλα τα προγράμματα , οι φάκελοι , οι βάσεις δεδομένων , οι έλεγχοι και οι εκθέσεις που περιέχουν αναφορές σε χρηματοδοτικές πληροφορίες θα πρέπει να τροποποιηθούν . Οι μεγάλες εταιρίες μπορεί να έχουν ήδη χιλιάδες ηλεκτρονικές εφαρμογές , πολλές από τις οποίες μπορούν να επηρεαστούν από το ενιαίο νόμισμα . Είναι πολύ νωρίς για αν έχουμε σαφές εικόνα της κλίμακας της πρόκλησης αυτής για τον ιδιωτικό τομέα . Ορισμένες εταιρίες έχουν ήδη εκπονήσει μελέτες για την αξιολόγηση των κυριότερων συστημάτων πληροφοριών που χρησιμοποιούν . Τα προσωρινά αποτελέσματα δείχνουν ότι το μέγεθος του προβλήματος μπορεί να συγκριθεί με το πρόβλημα « του έτους 2000 » και οι σχετικές επιπτώσεις εξαρτώνται από :

1) Αν οι λόγω εφαρμογές αποτελούν « πακέτα τρίτων » ή έχουν αναπτυχθεί στο εσωτερικό της εταιρίας . Ενώ η τροποποίηση προϊόντων που έχουν αναπτυχθεί στο εσωτερικό μιας επιχείρησης έχει ήδη κόστος , οι χρήστες λογισμικού τρίτων μερών θα πρέπει να ελέγξουν αν οι προμηθευτές τους σχεδιάζουν να κυκλοφορήσουν εκδόσεις των πακέτων τους συμβατές με το ευρώ και αν οι σχετικές συμβάσεις προβλέπουν την κάλυψη του εν λόγω κόστους . Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στις συμφωνίες εκχώρησης και τους περιορισμούς που απορρέουν από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας , ιδιαίτερα αν οι εργασίες προσαρμογής από άλλη εταιρία .

2) Αν τα προγράμματα έχουν δυνατότητα λειτουργίας με διαφορετικά νομίσματα . Κάτι τέτοιο θα διευκόλυνε τη χρήση δύο νομισμάτων κατά τη μεταβατική περίοδο .

3) Την ηλικία του συστήματος των ηλεκτρονικών υπολογιστών . Για τα παλαιότερα συστήματα , ίσως δεν υπάρχουν πια ορισμένες πληροφορίες και εγχειρίδια . Αυτό ισχύει τόσο για εφαρμογές που έχουν αναπτυχθεί στο εσωτερικό της επιχείρησης (όπου μπορεί να έχει συνταξιοδοτηθεί το αρμόδιο προσωπικό) όσο και για τα προϊόντα τρίτων μερών (των οποίων μπορεί να έχει παύσει ήδη η παραγωγή) . Ίσως παρατηρηθεί έλλειψη προσωπικού που να μπορεί να εργάζεται με παλαιότερες « γλώσσες » ή COBOL .

Προσεγγίζοντας την πρόκληση αυτή , οι διευθυντές τεχνολογίας των πληροφοριών θα πρέπει να έχουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις από την ανώτατη

διεύθυνση σχετικά με τη στρατηγική μετάβασης της επιχείρησης στην ΟΝΕ , για παράδειγμα αν επιθυμεί η εταιρία να χρησιμοποιεί ένα ή δύο νομίσματα κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου . Σημείο εκκίνησης μπορεί να αποτελέσει η ανάληψη μιας αξιοποίησης των κυριότερων συστημάτων πληροφοριών που υπάρχουν και να εξεταστούν οι διασυνδέσεις μεταξύ των συστημάτων , περιλαμβανομένων και όπου είναι εφικτό , των διασυνδέσεων με πελάτες και προμηθευτές . Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν οι πιθανές συνέργιες με σχέδια που αφορούν το πρόβλημα « του έτους 2000 » , αν και υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές μεταξύ του προβλήματος των ημερομηνιών πέρα το 2000 και της εισαγωγής του ευρώ . Ένας καλός κανόνας για τις επιχειρήσεις θα ήταν να χρησιμοποιούν μόνο υπάρχοντα ή νέα σχέδια τεχνολογίας των πληροφοριών που να είναι συμβατά με το ευρώ ή που να μην επηρεάζονται από τη μετάβαση στην ΟΝΕ .

8.9 ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΝΕ

Ανάγκη Συνολικής Στρατηγικής

Στο προηγούμενο κεφάλαιο επισυμάνθηκαν οι επιπτώσεις του ενιαίου νομίσματος σε όλες σχεδόν τις επιχειρηματικές λειτουργίες . Πως μπορούν να προσεγγίσουν οι εταιρίες την πρόκληση αναφέρεται λεπτομερώς στην έκθεση της AMUE , Managing the changeover to the single currency . Το θέμα που υπογραμμίζεται στην έκθεση της AMUE είναι ότι το ευρώ δεν μπορεί να προσεγγιστεί τμηματικά : αντιπροσωπεύει μια στρατηγική πρόκληση για τις εταιρίες και απαιτείται μια διαχειριστική προσέγγιση για τη διαχείριση της μετάβασης . Την ευθύνη θα πρέπει να αναλάβουν οι ανώτατες διευθύνσεις . Οι μεμονομένοι διευθυντές των υπηρεσιών χρηματοδότησης ή τεχνολογίας των πληροφοριών δεν θα πρέπει να καταρτίζουν ανεξάρτητα σχέδια για τη μετάβαση στην ΟΝΕ . Θα πρέπει να συνεργάζονται εκπρόσωποι από όλες τις υπηρεσίες στο πλαίσιο μιας « ομάδας εργασίας ευρώ » που θα είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη ενός λεπτομερούς σχεδίου μετάβασης της εταιρίας ως συνόλου στην ΟΝΕ . Οι αρμοδιότητες της ομάδας αυτής θα μπορέσουν να κατανεμηθούν σε ορισμένες φάσεις :

α) Εντοπισμός των κυριότερων επιπτώσεων σε κάθε λειτουργία της επιχείρησης και δημιουργία ενός καταλόγου εναλλακτικών λύσεων . Αυτό μπορεί να χρειαστεί τη δημιουργία ειδικευμένων task forces σε υπηρεσίες αρμόδιες για την ανάλυση συγκεκριμένων προκλήσεων .

β) Ανάπτυξη σεναρίων για τη μετάβαση στην ΟΝΕ (για παράδειγμα ταχεία ή καθυστερημένη χρήση του ευρώ) , περιλαμβανομένων των προϋπολογισμών και των χρονοδιαγραμμάτων των δράσεων . Οι εταιρίες θα πρέπει να επωφεληθούν από αυτόν τον πλήρη « έλεγχο συστημάτων » παρακάπτοντας αποτελεσματικά και ξεπερασμένα συστήματα , αναζητώντας συνέργιες και προσπαθώντας να ενσωματώσουν τις προδιαγραφές ευρώ σε υπάρχοντα σχέδια . Μπορούν επίσης να περιλάβουν τις προδιαγραφές ευρώ στα σχέδια τους για τη συντήρηση μηχανημάτων ή νέες επενδύσεις . Για παράδειγμα διασφαλίζοντας ότι οι νέοι εξοπλισμοί (όπως οι ταμειακές μηχανές) είναι συμβατοί με το ευρώ .

γ) Ανακοίνωση των προτεινόμενων δράσεων σε όλα τα επίπεδα της εταιρίας .

δ) Φάση εφαρμογής

Η έγκαιρη προετοιμασία μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερο κόστος προσαρμογής

Ένα δεύτερο σημαντικό δίδαγμα από την έκθεση της AMUE είναι η σημασία για τις επιχειρήσεις να αντιμετωπίσουν την πρόκληση του ενιαίου νομίσματος χωρίς καθυστέρηση . Πολλές εταιρίες εξακολουθούν να θεωρούν την προοπτική της ONE αβέβαιη και δεν είναι πρόθυμες να πραγματοποιήσουν σημαντικές επενδύσεις ενόψει του σχεδίου του ενιαίου νομίσματος . Ωστόσο , οι πρώτες φάσεις προετοιμασίας για το ενιαίο νόμισμα , όπως η σύσταση ομάδας εργασίας εύρω και η εκπόνηση σχετικών αξιολογήσεων δεν συνεπάγονται μεγάλες χρηματοδοτικές επενδύσεις παρά μόνο τη συμμετοχή τμήματος του προσωπικού .

Όπου δεν έχουν ήδη , πραγματοποιηθεί θα είναι σκόπιμο για τις εταιρίες να συστήσουν ομάδες εργασίας και να αναπτύξουν σχέδια μετάβασης πριν από την εκπνοή του τρέχοντος έτους . Κάτι τέτοιο θα συνέβαλλε στην ταχεία υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα μόλις οι εταιρίες θα θεωρούσαν ότι η προοπτική της ONE είναι δεδομένη .

Από την πλευρά της η Επιτροπή προσπαθεί να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του ιδιωτικού τομέα έναντι της προτοβουλίας του ενιαίου νομίσματος . Ως προς το θέμα αυτό η συμφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δουβλίνου αναμένεται να έχει ιδιαίτερη σημασία . Η συμφωνία για το νομικό πλαίσιο του εύρω , το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης και οι μελλοντικές συναλλαγματικές σχέσεις μεταξύ των χωρών « ins » απέδειξαν «pre-ins» απέδειξαν την πολιτική βούληση που υπάρχει για την υλοποίηση της ONE.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ-ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

9.1 ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Οι τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα υποχρεούνται πριν από την αποδοχή καταθέσεων ή την πραγματοποίηση οποιασδήποτε άλλης συναλλαγής σε ξένο νόμισμα ή μετατρέψιμες δραχμές, για ποσό μεγαλύτερο από το ισότιμο των ECU 15.000, να ελέγχουν τα στοιχεία ταυτότητας του συναλλασόμενου, με εξαίρεση περιπτώσεων κατά τις οποίες ο συναλλάσσομενος είναι πιστωτικό ή χρηματοδοτικό ίδρυμα.

Ο έλεγχος των στοιχείων γίνεται βάση δελτίου ταυτότητας, διαβατηρίου ή άλλου επίσημου εγγράφου και σύμφωνα με τη σχετική οδηγία περί προσλήψης διενέργειας συναλλαγών σε ξένο νόμισμα μέσω του τραπεζικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από επαγγελματικές δραστηριότητες. Οι τράπεζες δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση του ελέγχου ακόμη και όταν η ίδια η συναλλαγή σκόπιμα γίνεται από τους δικαιούχους τμηματικά.

Σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία για το εάν οι πελάτες ενεργούν για λογαριασμό τους ή για λογαριασμό τρίτων που δεν αναφέρονται στην συναλλαγή οι τράπεζες θα πρέπει να παίρνουν μέτρα ώστε να αποδεικνύεται η πραγματική ταυτότητα εκείνων που κινούν τις συναλλαγές. Οι συναλλαγές αυτές είναι αυτονόητο ότι δεν πραγματοποιούνται παρά μόνο μετά την οριστική εξακρίβωση των στοιχείων των συναλλασόμενων.

Επιπροσθέτως η εξακρίβωση στοιχείων ταυτότητας απαιτείται, ανεξαρτήτως ποσού και σε κάθε περίπτωση συναλλαγής που πιθανολογείται νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από εγκληματική ενέργεια (ξέπλυμα χρημάτων).

Εγκληματικές ενέργειες θεωρούνται τα παρακάτω αδικήματα :

- αρπαγή
- ληστεία
- εκβιασμός σε βαθμό κακουργήματος
- κλοπή
- παραγωγή - εμπορία - διακίνηση ναρκωτικών
- κατασκευή και εμπορία ή διακίνηση όπλων εκρηκτικών ή εμπρηστικών υλών ή μέσων χημικού ή βιολογικού πολέμου
- αφαίρεση και μεταμόσχευση ανθρωπίνων ιστών και οργάνων με σκοπό την εμπορία.

Οι υπάλληλοι των τραπεζών οφείλουν να μην εκτελούν συναλλαγές που γνωρίζουν ή διαθέτουν βάσιμες υποψίες ότι αποβλέπουν σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ενώ παράλληλα υποχρεούνται να ενημερώνουν έγκαιρα τα εξουσιοδοτούμενα για το σκοπό αυτό υπηρεσιακά όργανα. Τα στελέχη των τραπεζών στη συνέχεια θα πρέπει να αναφέρουν κάθε χρήσιμη πληροφορία στις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

Εδώ θα πρέπει βέβαια να αναφέρουμε ότι παρά την επιμέλεια και αυστηρότητα που οφείλουν να αποδεικνύουν οι τράπεζες κατά τις συναλλαγές τους με την πελατεία τους , ο όγκος των μικροσυναλλαγών και ιδιαίτερα σε περιόδους αιχμής της τουριστικής κίνησης υπαγορεύει σε αυτές την ανάγκη καθιέρωσης ορίων εντός των οποίων πραγματοποιούνται συναλλαγές σε ξένο νόμισμα για τις οποίες εκδίδονται επώνυμες αποδείξεις και δεν απαιτείται στοιχείων ταυτότητας του κομιστή του συναλλάγματος .

Είναι προφανές ότι ανώνυμες συναλλαγές ακόμη και μέσα στα προβλεπόμενα από τις τράπεζες επιτρεπτά όρια δεν πραγματοποιούνται όταν οι συναλλαγές είναι επισφαλείς ή οι πελάτες προσκομίζουν νόμιμο συνάλλαγμα οπότε δικαιούνται Βεβαιώσεις Αγοράς Συναλλάγματος .

9.2 ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΕΚΧΩΡΗΤΕΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η υποχρέωση των επιχειρήσεων για δραχμοποίηση του συναλλάγματος συνιστά την έννοια του υποχρεωτικά εκχωρητέου συναλλάγματος .

Το συνάλλαγμα έτσι καταλήγει υποχρεωτικά στις εμπορικές τράπεζες , που έχουν με την σειρά τους την υποχρέωση να αναγκέλουν την συναλλαγματική τους θέση στην τράπεζα της Ελλάδος .

Κατ' αυτό τον τρόπο το αποκτώμενο από τις τράπεζες έναντι δραχμών συνάλλαγμα λογίζεται ως απόθεμα και είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη αναγκών χορήγησης συναλλάγματος σε περιπτώσεις κίνησης κεφαλαίων και τρεχουσών συναλλαγών .

Υποχρέωση εκχώρησης συναλλάγματος με την έννοια της δραχμοποίησης έχουν :

- οι ειδικά εξουσιοδοτημένες επιχειρήσεις που διενεργούν συναλλαγές
- οι ιδιώτες - υπάλληλοι των βάσεων ή ξένων πρεσβειών αλλοδαποί Έλληνες που αμοίβονται στην Ελλάδα σε ξένο νόμισμα
- όσοι αγόρασαν από τις εμπορικές τράπεζες συνάλλαγμα και δεν το χρησιμοποίησαν στο εξωτερικό διότι εξέλειψε ο λόγος για τον οποίο χορηγήθηκε
- εισαγωγείς και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών προς μη κατοίκους Ελλάδας που κατέθεσαν το συνάλλαγμα που εισέπραξαν στο εξωτερικό στους ειδικούς λογαριασμούς συναλλάγματος , ή δεν έκαναν αντίστοιχη χρήση του για περιπτώσεις κίνησης κεφαλαίου και τρέχουσων διεθνών συναλλαγών όπως προβλέπεται από την τράπεζα της Ελλάδας.

9.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Οι πιο μεγάλες και γνωστές παγκοσμίως αγορές συναλλάγματος είναι της Νέας Υόρκης και του Λονδίνου . Σε δεύτερη κατηγορία έρχονται και άλλες αγορές όπως είναι του Παρισιού , της Ρώμης της Κολωνίας , του Άμστερνταμ και του Τόκιο .

Για οποιαδήποτε χώρα που οι τράπεζες της έχουν λογαριασμούς σε ένα κέντρο όπως π.χ. την Νέα Υόρκη , είναι εύκολο να κάνει τις συναλλαγές της σε δολλάρια όχι μόνο με τις ΗΠΑ αλλά και με οποιαδήποτε άλλη χώρα π.χ. οι Φιλιππίνες να εξάγουν στην Ιταλία και να πληρωθεί για τις εξαγωγές της σε δολλάρια , όπως επίσης μπορεί να πληρώσει τις εισαγωγές από την Ιταλία σε δολλάρια .

Οι Φιλιπινέζοι και οι Ιταλοί εξαγωγείς με πιστωτικά γραμμάτια που εκδίδονται από εκπροσώπους των τραπεζών τους στην Νέα Υόρκη σύρρουν συναλλαγματικές σε αυτές τις τράπεζες οι οποίες τις έχουν προεξοφλήσει όταν φτάνουν στη Νέα Υόρκη. Όταν φτάσει ο χρόνος για τους εισαγωγείς σε κάθε χώρα να πληρώσει, ο καθένας τους αγοράζει μια τραπεζική συναλλαγματική σε δολάρια ή ένα τηλεφωνικό έμβασμα από την τοπική του τράπεζα και με αυτό μεταβιβάζει δολάρια στην Νέα Υόρκη στις τράπεζες εκείνες που πρέπει να πληρωθούν οι συναλλαγματικές όταν λήξουν.

Στην άλλη περίπτωση που μια από τις δύο χώρες έχει μεγαλύτερες εξαγωγές από την άλλη θα έχει κατά το τέλος μιας ορισμένης περιόδου μεγαλύτερο υπόλοιπο σε δολάρια.

9.4. ΤΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Η τράπεζα της Ελλάδος έχει την μονοπωλιακή διαχείριση της αγοροπωλησίας του συναλλάγματος. Συναλλαγματικό απόθεμα μιας χώρας είναι τα αποθέματα σε χρυσό ή σε ξένο συνάλλαγμα που τηρεί η κεντρική τράπεζα σε ρευστό ή σε διαθέσιμα κεφάλαια και που είναι τοποθετημένα σε τράπεζες του εξωτερικού ή στα θησαυροφυλάκια της. Η παρακολούθηση του συναλλαγματικού αποθέματος στην χώρα μας γίνεται από την τράπεζα της Ελλάδος κατά κατηγορία συναλλάγματος και κατά νομίσματος.

9.5 Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Οποιαδήποτε ξένο νόμισμα που αποκτάται από τους κατοίκους της χώρας πωλείται είτε στην Κεντρική Τράπεζα είτε σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν σχετική εξουσιοδότηση και παραδίδουν το συνάλλαγμα που συγκεντρώνουν στην Κεντρική Τράπεζα. Έτσι η Κεντρική Τράπεζα είναι σε θέση να γνωρίζει κάθε φορά τόσο την προσφορά όσο και την ζήτηση συναλλάγματος και να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα σχετικά με την ισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών.

Η Κεντρική Τράπεζα πολλές φορές αφήνει ελεύθερη την αγορά συναλλάγματος με την προϋπόθεση ότι όσοι αγοράζουν συνάλλαγμα έχουν ειδική άδεια για αγορά μιας ορισμένης ποσότητας συναλλάγματος και δεν μπορούν να ξεπεράσουν την συνολική προσφορά συναλλάγματος.

9.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η οικονομική και νομισματική ένωση (ONE) σημαίνει ότι θα υπάρχει μια ενιαία νομισματική πολιτική σε μια ενιαία οικονομική αγορά, και συνεπώς αποτελεί το λογικό συμπλήρωμα της ενιαίας αγοράς. Τη νομισματική πολιτική (π.χ. τα επιτόκια) θα διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ανεξάρτητα από εθνικές κυβερνήσεις και κοινοτικά θεσμικά όργανα. Η οικονομική πολιτική (π.χ. φορολογία και αποφάσεις περί δημοσίων δαπανών) θα παραμείνει στην αρμοδιότητα των εθνικών κυβερνήσεων οι οποίες θα ασκούν την εν λόγω πολιτική σύμφωνα με τους από κοινού συμφωνηθέντες κανόνες του συμφώνου για την ανάπτυξη και τη σταθερότητα. Αυτό δεν σημαίνει ότι η ONE προυποθέτει την πολιτική ένωση για παράδειγμα, δεν απαιτείται η λήψη κοινών αποφάσεων όσον αφορά τα συνολικά

επίπεδα φορολόγησης, και το ίδιο ισχύει για τις αποφάσεις σχετικά με τη σχέση μεταξύ διαφόρων κατηγοριών φόρων, όπως π.χ μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας, ή μεταξύ φορολογίας του κεφαλαίου και φορολογίας της εργασίας. Αυτά θα εξακολουθήσουν να καθορίζονται σύμφωνα με τις εθνικές ανάγκες και προτεραιότητες, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

USD - Το Δολλάριο Αμερικής

DEALING ROOM - Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων

Κ.Σ.Ξ.Τ. - Κέντρα Συγκέντρωσης Ξένων Τραπεζογραμματίων

Κ.Σ.Ε. - Κέντρο Συγκέντρωσης Επιταγών

Π.Α.Ε. - Πίνακας Ανταποκριτών Εξωτερικού

Ο.Ν.Ε. - Οικονομική Νομισματική Ένωση

Ε.Ε. - Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Ν.Ι. Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΤΡΙΝΟΣ - ΧΡΗΜΑ ΠΙΣΤΗ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
- 2) Ι.Μ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ
- 3) Θ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Θ. ΛΙΑΝΟΣ Θ. ΜΠΕΝΟΣ Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ
- 4) Δρος ΠΕΤ. ΚΙΟΧΟΥ - ΧΡΗΜΑ ΠΙΣΤΗ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
- 5) Μ. ΚΑΡΜΑΜΙΤΣΗ Ν. ΒΑΣΤΑΡΔΗΣ - ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
- 6) ΑΝΔΡΕΑΣ Θ. ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
- 7) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
- 8) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΜΗΝΙΑΙΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ